

MÉG JELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre kor. 20.—

Félévre > 10.—

Negyedévre > 5.—

Egyes szám ára 40 fillér.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Népszínház-utca 22. sz.

Telefonszám: 61—38.

Hirdetések
felvétele ugyanott.

—⊙— Budapest, július hó 30. ⊙—

Krónika.

Tisza és Andrássy.

— jul. 28.

Valahogy a mult távlatából, a história tisztító-tüzében pillantani meg a jelent; a saját magam ivadékanak lenni s arra, ami most, ma, a szemem láttára és a fülem hallatára történik, úgy, azzal a nyugalommal és elintézettséggel tekinteni, — tul minden gyanun, szkepszisen és szuggesztión — amelylyel például a török hódoltság korszakára tekintek; Carlylet olvasni ott, ahol még csak riportokat olvashatok, hősöket látni ott, ahol még csak pártvezérek vannak s történelmet ott, ahol még csak politika dul... valami efféle vágy gyulladt ki bennem, hogy a Tisza meg az Andrássy érdekes és izgató párviadalát végignézzem. Belemendődik-e valami ebből a küzdelemből a jövőbe? — Mi az, amit az egészből meglát és eltesz, az albumába présel a holnap? — Mi az, ami miatt ez a két monumentális vágású alak kiáll és halalos tusában — hogy beleremeg az aréna — összeméri az energiáit? Kell-e ez a duellum, érdemes-e, fontos-e, nyomot váj-e az új generáció életében, amelyért — végre is — minden történik? Hiszi-e Tisza, hogy valóban a hadsereg minden, hiszi-e Andrássy, hogy a századnyelv valóban az az archimedesi pont, amelyből ki lehet vetni a császári szoldateszka hatalmát, — hiszik-e egyáltalában azt, hogy a magyar politika glóbuszán még mindig a véderő kérdése az egyenlítő s a vezényszó, a századnyelv, a csákó és a portepé képezik a délkörökét? Hogy a jövő forrongások és összeütközések tengelyében is a katonai kérdés áll, s a történelem őket is a katonai politikájukon keresztül fogja megmérni? Ők maguk — a felek — azt mondják: igen; s ha mondják, — olyan a fajtájuk — hiszik is. Az egyik — a cselekvőbb, akinek a veszteglésében is erő termelődött — a maga csalhatatlanságába vetett hittel (hisz ő volt a világon az egyetlen államférfi, aki ki merte mondani, hogy a nemzet egy önfelelt pillanatában fordulhatott csak el tőle), — a másik, a passzívabb, a könyvei, az ideológiai sánczai mögött élő tudós meggyőződésével. Andrássy egyenesen a történelemnek, a biográfusának beszélt: »életem legnagyobb részét kormánypárton töltöttem, meggyőződésből vagyok 67-es, egész életcélom az volt, hogy megaranyozzam, ujjá, frissé, népszerűvé tegyem azokat az intézményeket, melyeket az idő kissé megviselt, s a király és a nemzet közt a harmóniát megerősítem«.

Istenem, milyen pompásan, milyen lucidus fogalmazással jelölte meg a maga helyét és misszióját... s Tisza István baráti szívének bizonyára rosszul esett, amikor ki kellett jelentenie, hogy ifjúkori pajtása elvétette misszióját s úgy cselekvék bizony, mint a pap, aki a más hitűek oltáránál dicséri az Urat. »Fátuma volt t. barátomnak a multban s azok közé kell őt, fájdalom, sorolnom megint, akik részt ütnek a 67-es táboron, mert erejét egy olyan ügy szolgálatába adja, mely nem az ő ügye, melynek diadalát ő nem óhajtja, amely ügy diadalának ő nem fog örülni«... Ő — Tisza — nem diktált még a históriának és nem jelölte még ki a maga helyét; nem számolt le még a mostannal, mint régi kenyerespajtása több a magabizása, nem avatkozik az utókor reszortjába és a történetírást rábizza a történetírókra. A leáldozó nap mindig szomorubb, mint a felkelő...

*

Tisza és Andrássy. Huszonöt év előtt, amikor kiröpült a gályájuk a magyar politika óperenciás tengerére, úgy hívták őket: a fiatal Tisza, meg a fiatal Andrássy. Azóta szépen leperegtek az évek, az egyik a másik után, nagy zuhanások estek itt is, ott is, minden, minden, minden megváltozott s az idő a mi két hősünk neve mellől is lemosta a »fiatal« epitetont; a »fiatal Tisza« nagyapósorba jár, a »fiatal Andrássy« pedig deres fővel, őszbecsavarodott szakállal megy kifelé a magyar politikából. Együtt kezdték; más temperamentummal, más idegrendszerrel és más kultúrával jöttek a fórumra, — az egyik Biharból, a gyors ütemekben regenerálódó vármegyházáról, ahol megszokta és megtanulta a legelsőséget, a másik a Ballplatztól, Wienből, amelynek a levegőjét akkor egy tünelmentes neoreneszánsz szárnyverései frissítették fel — a viszonyok azonban egymás mellé sodorták őket. Együtt voltak, együtt szerepeltek, együtt emlegették őket, s amellet egy világ hevert közöttük. Amikor nekivágtak: Magyarország egy máról-holnapra megcsinált keret volt, amelyet akkor töltöttek meg iskolákkal, európai bíráskodással, adórendszerrel, honvédséggel, fővárossal, vasuttal, hajóval, közigazgatással, s munka közben három helyre kellett figyelni: Bécsre, Turinra és Rómára, nem jön-e valami nesz, valami forgószél, ami megint felboríthat mindent? Osztály tulajdonképpen csak kettő volt: a nemesség és a felszabadított jobbágyosság, szervezett gazdasági kategória egy: a földbirtoké. Közben azonban kilendült az ország ebből a semmilyenéségből,

a régi sövényeket dinamittal robbantotta szét a fejlődés, a régi osztályok közé és alá újak ékelődtek, új rétegek rakódtak mindenüvé, új viszonyok keletkeztek s új dimenziók, új szempontok s új világfelfogások. Az ország industrializálódott. Tisza hamar megtalálta a maga helyét az új viszonyok közt; a Széchenyi István típusából való nagyur boldog volt, hogy a robbanó energiája, a viharos akcióképessége elé új terek nyitak s belésodorta magát a nagy tempókban szélesedő közgazdasági élet hullámaiba. Andrassy — a nagyváros neveltje, a neuraszténias, a finom, fejedelmi izlésű intellektus — riadtan állott meg az új tünetmények előtt, a maga nevének, tehetségének hegyéről szkepszissel bámult a rohanó árra s bár a briliáns logikája mindent magától értetődővé tett, visszavonult a képei és a könyvei közé, a piktura és a tudomány fellegvárába; a könyvei közt beleélhette magát a multba, a glóriásba, a képei közt a jövőndőbe, — a nemzetségének a századokon át csiszolódott s Európa minden képcsarnokán végighurczolt izlése a legmodernebb művészet megértőjévé preparálta és — bánatában — kutatni kezdte a »magyar államiság fenmaradásának okait«. Amíg ő az államiság fenmaradásának okait kutatgatta, barátja, Tisza, hozzáfogott az államiság biztosításához. Amikor már ott tartott, hogy valamit elér, csoda történt: a tudós, a képek és művészek barátja, a kontemplatív álmodozó elébe állott és ellökte a kormánykerék mellől. Hamlet Brutus lett — Brutus derék, becses egy férfiú — s Caesar mellébe szurt. S a fáradt, érdekes arcz felvillant: a felkelő nap mindig ragyogóbb, mint a leáldozó...

*

Azóta kiderült, hogy a valódi Caesar nem halt meg, csak megsebesült s Hamlet jobb volt Hamletnek, mint Caesarnak... Most megint szembenállanak, — és ahogy nézzük őket és visszafojtott lélegzettel lessük a párharcz végét — egy különös kontraszt kap meg bennünket. Hiszen itt fel vannak cserélve a szerepek: a gránitderek, kemény Tisza — aki egy kis fantáziáért se megy a szomszédba — a kormánypárti s a magamagával viaskodó, megalkuvó, egy kicsikét apatikus Andrassy az ellenzéki vezér... Istenem, mit tudnának ezek csinálni, ha az egymás helyén lennének. De nincsenek... a harc folyik (valahogy úgy érezzük, hogy az egész magyar politika ennek a két remek oligarchának a magánügye, hisz amióta a fórumon vannak, sohase hallunk egyebet, mint a Tisza meg Andrassy nevet. Gyilkosan, kérlelhetetlenül, már egymás husába vájják a karmaikat, ami hajlambeli, nevelésbeli, szempontbeli, sőt fizikai ellentét van köztük, az most mind összeütkezik. Valamelyik föltétlenül a porondon marad; bármelyik esik: nagyot esik s az Antoniusok — Vojnich István és Széll Kálmán — könyezve szavalhatják: Ó, mily esés volt ez, jó honfiak...

Polonius.

Felhőben.

Legeltetem nyáját
Báránfyellegeknek,
Enyém az égboltnak
Minden ékessége.

Nagy fekete tóból
Szállok a homokra,
Szürkélő homokról
Ragyogó mezőbe,
Estére küzködők
Veres sziklák között.

Ott rám les az éjjel,
Fekete hálóját,
Könyecseptől reszketőt,
Rámveti...

Kék mezőben szántok,
Paraszat ültetek,
Tűzvirágot terem,
Hét ágba felfutót,
Estére levágom,
Nagy veres szérűben
Elnyomtatom, szórom.

Gyülölöm a földet,
Talpamhoz tapadót.
Ingó derekamat
Lágy felhő övezi,
Az én két karom a
Kék eget hasítja,
Káprázó két szemem
A mennyeket látja,
Le se ér a könye.

Gró István.

Csak egy kis, fehér kutya.

Irta: KOSZTOLÁNYI DEZSŐ.

Egy kis állomáson — a fürdőtelep mellett — pont egy óra huszonhárom perczig kellett várakoznom a legközelebbi gyorsvonatra. Hamar eluntam magamat. A sinek mellett, a kavicsokon járkáltam s néztem a fák között felcsillanó vizet, amely a hajnali órákban redőzte magát, mosdott, toalettet csinált. Álmos utasok várakoztak a padokon. Nyaraló ifjak, puha, fehér érdekelték, leányok rakettel a kezükben. Nem igen érdekelték. A flirtjük kezdetleges stádiumban volt. Inkább sétáltam a füben, a pálya mellett nyíló pipacsok tövében, amelyek mint a tilosra állított jelzőlámpák, pirosan meredtek az érkező vonat elé és hivatalos tekintélylyel hajlongtak. Minden esemény az volt, hogy megjelent egy zsömleszinű macska. Utána az állomásfőnök lánya, pongyolában, a terrászra ült, ásítózott és tejet reggelizett, sok kalácscsal. Ijedten gondoltam arra, hogy mit csinállok ezen az unalmas állomáson egy óra huszonhárom perczig?

Ekkor tünt fel az idegen kutya.

Az idegen kutya egy családdal jött, amely szintén a gyorsvonatra várt. Fehér, rövidszőrű, fiatal

fox-terrier volt, virgoncz stréberszemekkel. Elegáns kutya, egy kissé vidékies, a nyakláncza fogyatékos izlésre valló. Látszott rajta, hogy gondolják, ismeri a polgári jómódot, de autóbilt még sohasem ugatott meg.

— Mindegy, — mondtam magamban — a vonat-indulásig eljátszom vele. Emberekkel ugy sem szere-tek ismerkedni.

A kutya gyors iramodással a sinek mellé jött és néhányszor körülkarikázott. Azután megállt előttem és felületesen végignézett a kedves, fekete szemével. Edes kis dög volt. Határozottan tetszett nekem, szerettem volna megsimogatni a fülét, az okos homlokát, a karsu, arisztokratikus derekát. Csettintettem az ujjammal. De a kutya — se szó, se beszéd — tovább ment.

Vállat vontam. Később azonban csendesen utána-sompolyogtam. A vasuti sorompónál értem utol.

— Kutya — mondtam neki, már nem egészen elfogulatlanul és csodálkoztam, minő zavart és félszeg szavakat dadogok.

A kutya kedves orrával megszagolta a nadrágom szélét, reámbámult és elfordította fejét. Körülbelül ezt gondolhatta:

— Ez az ember nem is olyan fontos.

De én erősködtem.

A kutya pedig a fejét rázta s megformálta rólam végleges véleményét.

— Nem igazi kutyabarát. Csak afféle amatőr. Életét szenvedélyek, hiu ambíciók fütik, könyveket és verseket ir s csak üres óráiban gondol a kutyákra, amikor egyáltalában nem tud mit csinálni. Most jó lennék neki, hogy elűzzem az unalmát. De engem egy csöppet sem érdekel, a faképnél hagyom, maradjon magának.

Ment előre és én követtem leplezett, de intenzív boszusággal. Hosszu, fehér nyaka kinyulott, roppant tevékeny és fontoskodó volt. Most láttam, hogy a kutyák mennyire pózolnak. Egyetlen őszinte mozdulatuk sincs. Azt hiszik, hogy ők intézik a világ sorsát, szemlét tartanak minden felett, az önhietségük határtalan. Lám, ez a kis fehér kutya is ugy sétál itt az állomáson, mintha ő engedné be a vonatot. Nézi, hogy rendben vannak-e a dolgok s ugy látja, hogy nincsenek rendben, kétszer, háromszor is visszatér ugyanarra a helyre, szagolja a levegőt, tüszköl s azután már rendben van minden. Azok a kölykek, akik magukkal hozták, biztosan elkényeztették. Ostobaság foglalkozni vele.

Czigarettára gyujtottam s az erdő felé mentem. Egy pillanat mulva ismét előttem volt a kutya.

— Cz... cz... cz — kedveskedtem neki, összecücsörítve a szájamat.

— Ostoba, — mondta a kutya — még a nyelve-men se tudsz. Hisz így a macskákat hívják. Megvételk.

Szégyeltem magamat. Csakugyan rosszul szólítottam meg s elgondoltam, hogy roppant kómikus lehettem előtte, amint édeskedve affektáltam a beczésre illesztett szájjammal.

— Gyere ide, — mondtam természetesebben — gyere, drága kutyuskám.

A kutya azonban azért se jött. Pár lépéssel megállt előttem és kérdően emelte fel a fejét:

— Mit akarsz?

— Szeretlek, drágám — mondtam neki könnyedén.

A kis kutya egy lépést közeledett és bizalmasan csóválta a farkát:

— Nem hiszem neked. Te könnyelmű embernek látszol. Nem megyek oda.

— De ha szeretlek, te kedves dög. Magammal viszlek a vasuton. Nálam fogsz lakni és jó dolgod lesz.

— Lemondanál érettem a kényelmedről, a buta és üres ambíciódról?

Kicsit gondolkodtam és tudatosan füllentettem:

— Le.

— Fizetnél-e értem kutyaadó? Ott a fővárosban (a kollégáimtól hallo) nagy a kutyaadó és drága az élet. Tüdnál-e értem szenvedni? Ha nyáron a legyek csipnek, elkergetnéd-e rólam őket s télen, mikor a sötétben szükölök, betakarál-e a takaróddal? Vennél-e nekem új nyaklánczot és hussal bélelt Fattinger-lepényt, amely jobb a jogtalanul magasztalt Gerbeaudnál? Azt mondod, hogy igen. De a gazdám is azt mondta s most csak kolonc és mócsing kerül az asztaláról. Te egyszerűen csak szórakozni akarsz velem, sujet vagyok neked, fütyülök rád, te nyavalyás.

Ezzel megint eliramodott. Utánvettem egy darab czukrot, amit a reggeli kávé mellől csentem el. A kutya megszagolta, megvetően otthagya és szaladt az állomás felé.

Mit tagadjam, hogy most már végzetesen érdekelt? Csak játék volt az egész, de komolyra fordult. Eszembe jutott, mennyit szaladtam utána, eszembe jutott a beczés, a szégyen, amit érte szenvedtem és a czukor is s most már minden energiámmal akartam a kutyabarátságot. Hiába vigasztaltam magamat, hogy csak egy kutyáról van szó. Éppen ezért akartam. Mit ér az életem, ha egy ilyen kutya is megvet? Nem ezért dolgoztam és szenvedtem. Lassanként csak ezt láttam, és az életem legnagyobb fájdalma lett, hogy a kutya, a kedves, fehér kutyus közönyösen tánczol el mellettem. Nem, ezt nem szabad engednem. Minden áron meg kell ismerkednem vele.

A kutya ravaszul visszasompolygott a familiához, a gyerekek ordítva köszöntötték s felugrott egyik pufók és lomha kamasz ölébe.

— Ami — beszélgettek vele és ő kéjesen dörzsölgette homlokát az oldalukhoz.

— Tehát Aminak hívják, francia név és minő banális és minő affektált. Ó, a snobok. Mennyivel szebb nevet tudnék neki adni.

Tettem, hogy nem veszem észre, nem törődöm vele, de félszemmél odasandítottam. Most már égett a fülem az idegességtől. Nem sikerült, amit akartam, s dühöngtem, mint az, a ki husz-harmincz gyufát eltör a skatulyáján, anélkül, hogy meggyulladna. Apró boszuság, de annál fájóbb.

Lestem, mi történik.

Jött-ment a kutya, hol hozzám, hol a családhoz, csaholt, vakkantott és kapacitált, üljek közéjük, nem is olyan nagy dolog és végre az ő kedvéért teszem.

— Azt soha — feleltem ingerülten.

— De ha kérlek.

— Pusztulj, te kerítő — kiáltottam és elfordultam tőle.

A kutya a padra ült. Kissé haboztam még, de aztán én is melléje ültem. Egyik kamasz rámbámult. Már a könyökünk is érintkezett. Anélkül, hogy észrevettem volna, a legnagyobb veszélyek között lebegtem.

A család antipátikus volt.

Az apa, egy pöffedt, szemüveges ur, valami uszó-mester, vagy előregedett táncztanító, zihálva lélegzett, asztma gyötörte és az arca földszinúsárga volt az öregkorral járó májbajtól. Fején egy ócska, egykoronás szalmakalap. Kevés ily undok embert láttam. Az anya szomorú, zöld arca letünt éveit siratta. Diszes társaság. A gyerekek kék és piros csikos tornaingben ülnek, ugy látszik, hogy buták és álomszuszekok, több-

nyire mozdulatlanok. Fogcsikorgatva néztem rájuk és a kutyára, aki csak azért se nézett rám. Az apa azonban felém fordult és megkérdezte:

— Utazni tetszik?

— Igen — hörögtem boszusan.

Ők azonban nem utaznak. Csak a gyorsvonatot várják, amelyen — tetszik tudni — egy nénike jön, aki mindig meglátogatja őket nyáron, mert kedves, jó lélek, nincs is párja a világon. Milyen jó, hogy ideültem melléjük. Már régen figyelnek, látják, hogy unom magam, beszéljünk együtt. Most meleg van, az ember izzad, nézze, milyen vizes az ingem. A kisfiúk tanulnak, okos lurkók, a Pistike már tudja a »Szózat«-ot is, mindjárt elszavalja. »Hazádnak rendületlenül, légy hive ó magyar!« Az apa jól érzi magát, multkor ugyan egy kelés volt a hátán, de elmúlt, mézét és hagymát, cukrot és sót rakott rá a felesége, aki a világ legáldottabb asszonya. Próbáljam meg én is, ha kelés lesz a hátamon, biztosan használ. Ami a kutyát illeti, az övék, a gyerekek szeretik, ő is szereti a gyerekeket, de idegenekkel nem barátkozik.

Erre vártam. A kutyát odavezették, hogy bemutatassák. De ő most is végignézett, ásitott, mintha ezt mondta volna:

— Ah, megint ez az unalmas fráter.

Eltorzult arczczal, ökölbe szorult kézzel bámultam reá. Füttyentettem neki, de rám se hederített. Helyette azonban ismertem a családot, tegeződtem az apával, megcsókoltam a gyerekek maszatos arcját, s megesküdtem, hogy mindenesetre küldök képeslevezőlapot, minden héten legalább egyet.

A vonat jött. Majdnem sirtam a dühtől, mikor beszálltam.

— Csak egy kis, fehér kutya, — dörmögtem magamban — egy kutya, egy buta állat.

Az állomáson a család kalap- és kendőlengetve bucsuzott tőlem. A kutya pedig a vonat elé állott és fontoskodva jelt adott, mintha azt mondta volna:

— Mehet!

A vonat elindult.

Toll és tör.

— jul. 28.

A HONVÉDELMI MINISZTER mintegy 12.000 koronát tűzött ki irodalmi pályázatokra, amivel a magyar hadsereg nivójának emelkedését és modern alapokon való kulturális fejlődését kívánja előmozdítani. A pályáteleket átolvasva pedig bárki meggyőződhet arról, hogy azoknak mindegyike legalább tizszer olyan fontos kérdéssel foglalkozik, mint amilyenekkel az Akadémia szokta elárasztani évről-évre a napilapok irodalmi rovatait. *Hazai* Samu nagy és korszakalkotó ujtásra szánta el magát s éppen azon a területen, ahol eddig mindennél jobban tisztelték a czopfot és paragrafust. Váratlan, de kellemes meglepetéssel szolgált, leginkább természetesen magának a hadseregnek, amelynek tisztikarában egyre több modern gondolkodású, nagy tudású kulturember foglal helyet, akik bizonyára gondoskodnak majd róla, hogy a miniszter által kitűzött pályázatok ne maradjanak meddőek. A hadsereg szellemi fejlesztése éppen olyan fontos, mint a sokat szidott létszámemelés, aminek ellenzői különben szintén megnyugodhatnak most kissé, hogy a megszava-

zott pénz- és véradó fejében legalább akadt egy arra hivatott ember, aki igazán komolyan törődik is a magyar katonaság ügyével. *Hazai* Samu honvédelmi miniszternek pedig őszintén kívánjuk, hogy ez a lépése sikerüljön, amely bizonyára nem utolsó azon a téren, amelyen még nagyon sok reform szorul megvalósításra.

KEDÉLYES EMBEREK VAGYUNK MI azért végéreményben és még a bíróságainkban is van érzék a humor iránt. Itt van — le a kalappal, uraim — a kitünő és komoly Bokányi Dezső afférja. Hősünk — a közismert satöbbi — az érvek harcában meggyőzött egy fiatalembert a világmegváltó szociáldemokrácia igazságairól... vulgo: *pojonütötte*. A fiatalember — ügyvédjelölt máskülönbén — félreértette a nagy ember intenczióit s a bírósághoz fordult elégtételért. Bíróság? — *rendben van, gondolta a nagy ember és bár neki megvan a maga különvéleménye a magyar osztálybiráskodásról, megjelent a tárgyaláson és ott előadta, hogy ő tulajdonképpen szelíd volt, mint egy galamb és csak jótéteményt gyakorolt a fiatalemberral: a dolog ugyanis — aszongya — úgy áll, hogy a fiatalember — horribile dictu — olyasmit talált mondani, hogy a szociáldemokraták az általános titkos mellett se jönnek be a parlamentbe, s ha ő ezért nem üti pojon az ijfut, akkor a tömeg tépi széjjel. Így védekezett a néptribun, a bíróság pedig helyt adott a védekezésnek és a minimális büntetést mérte ki hősünkre, aki — mint biztos forrásból értesülünk — a legközelebb megkapja az életmentőknek dukáló koronás érdemkeresztet.*

UGY LÁTSZIK, a statisztikus, a *Tabellenfabrikant* megint szalónképes lesz a viccslapokban. Az egyetemen ugyan a fejünkbe verték, hogy a statisztika a legjelentékenyebb tudomány és semmiesetre se szabad rajta nevetni... de Istenem, mit csinálnak, ha a budapesti statisztikai hivatal olyan pajzán derüvel aranyozza be a »ha akarom, vemhes, ha akarom, nem vemhes« tudományát. Példának okáért hiányosnak minősíti a hivatal Tóth Pál dr. komáromi kórházi orvos statisztikai lapját, mert nincs kitöltve az a rovat, hogy »tud-e irni, olvasni«. Vagy: visszaküldi Kovács János háromgyerekes családapa lapját azzal, hogy nincs kitöltve a »férfi-e, vagy nő« rovat, vagy: felháborodik, a miért Görög Ilona négyhetes hajadon lapján kitöltetlenül maradt a »milyen nyelvet beszél« című elmés körkérdés rovata. Ez nem viccz, — ez bizony Isten megtörtént, pont így, szóról-szóra... a viccz csak az, hogy tényleg megtörtént. És az, hogy direkt a legszárzabb és a legszomorubb tudomány látja el a humor képviselését.

AHHOZ, HOGY VALAKI SZABADGONDOLKODÓ LEGYEN, mindössze két dolog szükséges: a szabadság és a gondolkodás. Aminthogy az istenhívéshez is csak két tényező kell: az Isten az egyik, a hívés a másik. Ez világos és mindenütt a világon így van, kivéve a mi édes hazánkban, a négy folyó és hármas bérz honában. A négy folyó és hármas bérz honában tudniillik a szabadgondolkodáshoz épp az kell, ami az istenhívéshez: egyet, sajtó, tagsági díj, elnök, titkár, pénztáros és népgyűlés. No és még valami: ellenség, amivel egymásnak és a nézőknek a saját szükségességüket dokumentálják. Ez egy épp olyan kellék, mint például a titkár, és minthogy a szabadgondolkodók is, a klerikálisok is a »leben und leben lassen« álláspontján vannak, megegyeztek, hogy alkalomadtán nyílt színen is eljátszszák egymással szemben az ellenség szerepét. A mult hónapban a fehérvári piacon

találkoztak így szembe az »ellenségek«, a minap a temesyári gyárudvarban, s mint a multkor: ezuttal is sikerült egymást legyőzniök. A klerikális haditudósítás a szabadgondolkodók vereségéről, a szabadgondolkodó pedig a klerikálisokéről számolt be. Sőt: kiemeli a két tudósítás, hogy a szabadgondolkodók közül többen az istenhivőkhez, emezek közül pedig többen a szabadgondolkodókhoz pártoltak át. Ez már egy kicsit furcsa, de talán meg tudom adni a magyarázatát: a klerikálisok biztosan azzal kapacitálták maguk közé az ellenségeiket, hogy a klerikalizmus még egyáltalában nem jelenti az istenhítet, a szabadgondolkodók pedig azt bizonyították, hogy a szabadgondolkodás csak azt jelenti, hogy szabad gondolkodni, de semmiesetre sem azt, hogy — muszáj.

Krónika II.

Nyári katasztrófák.

-- jul. 28.

A hőmérő felszalad a harminczadik fok fölé és az emberek egyszerre itt is, amott is megdöbbenve veszik észre, hogy a figyelmük — megdermedt. Ahogyan a nagyon hideg tárgy, ha hozzányulok, azt az érzést okozza a kezemben, mintha megégetné, ugyanígy a nagy forróság meg valami dermesztő hatással van az emberi agyvelőre. Ezért volt az elmúlt hét a katasztrófák hete és ezek a katasztrófák többé-kevésbé mind kapcsolatba hozhatók valahogyan a nyári hőséggel.

*

A Kovald-gyár, a híres Kovald-gyár, amelyet nemsokára úgy fognak már mutogatni a véletlenül hozzánk idebotló idegennek, mint valami harmadik vágóhidat, a mult héten természetesen megint megszólalt és rekordot ütve, négy rettenetesen összeégett, szénfekete hullával sorakozott be a katasztrófa-statisztikába. Ami egyébként, ehhez már szokva vagyunk, a Kovald-gyár nélkül valóságosan színtelen és szegényes volna.

Ami ezt a katasztrófát illeti, ehhez a nyár csak annyiban járult hozzá, hogy ilyen melegben a benzin nyilván jobban párolog, tehát jobban is kell rá vigyázni; no meg annyiban, hogy Gradóban egészen jó a nyaralás, mert ott semmiesetre sincsen olyan meleg, mint a szövetség-utczai Phlegeton hűs benzincseppjei között. Azonkívül Grado nem is nagyon drága hely és a közbiztonsági meg közegészségügyi berendezésekből csak itt-ott kell lecsipni egy kicsit, — valamivel olcsóbb benzinyomógép, fedetlen csatorna, rozsdás szivattyu és máris kitelik az utiköltség meg a nyaralás költsége.

Ezt a két momentumot nem tekintve azonban, a Kovald-gyárbeli rettenetes emberpusztulásnak semmi köze sincsen a nyárhoz, olyan téli malaczság ez, amihez itt Budapesten hozzá vagyunk szokva januárban; disznóölögetés idején is. A legpéldátlanabb lelkiismeretlenség az igazi oka ennek a katasztrófának és ebben a lelketlenségben egyaránt felelős maga a gyáros, de

felelős az iparfelügyelő és a mérnök is és felelős a fővárosi tanács, amely három évvel ezelőtt, amikor szintén sült leányok peccenyéje tette véressé a gyárat, nem hagyta helyben az előljáró intézkedését, hanem megváltoztatta és a gyárat hagyta ott helyben, hogy az azután majd beláthatóan rövid időn belül egy pár munkást hagyjon helyben. Ki ne érezné itt a sült emberhus rettenetes büzén keresztül is a még penetránsabb szagot, a sógorság-komaság illatát?

Nem passziónk mindenáron magyar és budapesti intézményeken nyargalászni, de ez a katasztrófa csakugyan a leghiggadtabb gondolkozást is felbőszíti. Hogy lehessen város, amelynek nagyon forgalmas helyén és nagyon szűk utcájában egy ilyen állandó japáni tenger-alatti akna dolgozhassék, hogy megtörténhessen, hogy bizonyos szabályos és előrelátható időközökben égő emberek fognak kirohanni a Szövetség-utczára, hogy ott kinjukban orditva a földhöz verjék magukat, hogy mindezért senki még csak felelősségre sem vonatik a már megtörtént katasztrófa után sem, valóban — bár undorodva írom le ezt a kopott közhelyet — ilyen csak Budapesten történhetik.

Mert nem hiszem, hogy volna még egy város, amely bent a forgalmas középén megtűrjön egy rakétagyárat. Különösen amikor ez a gyár eleven emberekkel rakétázik.

*

A másik rettenetes katasztrófának, szegény Málnássy Rezső rettenetes halálának már azonban teljesen csak a hőség az oka. A hőség úgy is, mint aki hajtja, küzi éjjeli álmaiból az embereket, hogy menjenek valahol levegőt keresni, a hőség úgy is, mint az egész napi kábulattól tompává lett figyelemnek az orgyilkosa. Mert ha van katasztrófa, amelyért senki sem felelős, ez a katasztrófa minden valószínűség szerint az. Az a vak véletlen volt az okozója, amely nekivihet minden autóbilnak akkor, amikor a nyári éjszaka fülledtségének a »vis. major«-ja lesz urrá az agyvelőkön.

*

Egyike a legérdekesebb nyári tüneteknek az a sokszoros, napokon át megisméltődött, de szerencsére komolyabb baj nélkül végződött hisztéria-járvány, amely az Unió mosótelepén tört ki. Kétségtelen, hogy ennek is az abnormis hőség az okozója, mert ez a velőtforráló hőség itt körülöttünk, amit nem enyhített a tegnapi tréfaeső sem, természetszerűen elsősorban előveszi az idegüket is és ahol valami megragadható hibaczafrangot talál rajtuk, azt meg is fogja és katasztrófára harangoz a koponyánk harangjában.

Az a szerencsétlen leány, amelyik legelőbb lett rosszul, szinte kétségtelenül hisztériás szerencsétlenséggel »érezte tul« a meleget és a bajt, amelyet az neki most mindjárt okozni fog. És idegbeteg embernek csak el kell gondolni valami baját, már érzi is, sőt talán

erősebben, intenzívebben, mint az, aki ugyanabban a bajban nem csupán a képzelme folytán szenved, hanem a valóság szerint is.

Az egyik szegény Zsuzsi vagy Sári azt érezte, hogy őt most mindjárt megüti a guta a hőség, a hisztériás képzelmeben ez az érzése egyszerre szélsőséges reakcióra kapott erőt és a szegény leány, akinek pedig a hisztérián kívül semmi más baja nem volt, — hát hiszen igaz, hogy annyi is elég — a tulcsigázott fantáziájával úgy magára tudta disputálni a hőség okozta betegséget is, hogy valósággal rosszul lett tőle, sőt — radioaktívává vált tőle. Sugározta magából tovább a maga elborzadását a társaira csakugy, mint ahogyan megtörtént ez nemrég a telefonos kisasszonyok között is, ahogyan megtörtént hajdan Morsínében, ahol minden asszony ördögtől megszálltnak képzelte magát és megtörtént például a flagellantizmus idején Európa jó egytized részével.

Ez az idegjárvány tört ki ott a szegény mosóleányok között, ott tehát a hőség, hogy ugy mondjam, nem ok, csak alkalom volt a veszedelemre.

*

Végül, hogy Mönör is bevonul két halottal az ipari katasztrófák sorozatába, az alkalmat ad arra, hogy a cikk végéről visszakanyarodjunk a cikk elejére. Ahogyan Kovaldnál a benzinnel való lelketlenség pusztított, ugy lett az oka Monoron két ember halálának a felrobbant kengáz. Egy kis köteles vigyázat, csak egy csepp emberszeretet épp úgy megakadályozhatta volna ezt a katasztrófát is, mint a Szövetség-utczában történt robbanást.

Csak hogy ugy látszik, hogy az óvatosság meg az emberszeretet éppen azok az ingredienciái a mai világnak, amelyek a leghamarabb párolognak el. Csaknem olyan gyorsan, mint a benzin meg a kengáz.

Arne.

Elégia.

(Walter von der Vogelweide. 1170—1230.)

Ó, hogy repültök, évek, egy a másik után!
Való volt ifjuságom, vagy álomkép csupán?
Mi mindent sejtet vélem homályos sejtelem,
De hát aludtam eddig s már nem emlékezem.
Hogy ébredek sokára, idegen a világ,
Pedig ismertem egykor, mint anya a fiát.
Pajtás, rokon, szülőföld, hol felnevelkedém,
Oly furcsák nékem immár, mint hazug tünemény.
Gyermekkori barátot öregség sulya nyom,
Burjánzik a mező, rét, kiirtva a vadon.
Csak a vizek folyása maradt a réginek,
Mögöttem hü barátként a balsorsom biczeg.
Itt-ott egy ismerősöm köszönt kelletlenül,
Széles e nagy világra sötét gyász nehezül.
Letűnt napds időknék emléke jár velem,
Mik szertefoszladoztak, mint hab a tengeren...
Ó, jaj nekem!

Jaj, istenem, beh mások ma a fiatalok!
Ó, régi kedv, vidámság, elpárologtatok.
Nyomasztó gondok terhe ül mindenki fián,
Bármerre is tekintsek, nincs köztük egy vidám.
Bus aki tánczra perdül, bus aki felnevet,
Ki látott ily pogányul keserves éveket?
A hölgy kopott, szegényes, mint a fakó madár,
Gögös lovagok serge parasztruhába' jár,
Czudar Róma felől meg gonosz hir beköszön,
Szabad a köny, a bánat, de tiltva az öröm,
S én, aki csak nevettem, daloltam hajdanán,
Nem hogy még mosolyognék, sirásra áll a szám.
Örökös panaszunktól megrémül, fut a vad,
S csak én ne roskadozzak e tenger kin alatt? —
Mégis, szegény szívem te, minek panaszkodol?
Ki elesett a mennytől, jó annak a pokol.
Ó, jaj nekem!

Ó, jaj, hogy ami drága: elpusztul, odavész.
Egy csöpp epétül is már keserű lesz a méz.
Szép a világ kívülről, dus szinompába' jár,
S belül hogy feketéllik, akár csak a halál.
Kit bünre csalt az élet, legyen vigasz neki,
Hogy vétekért manapság könnyű vezekleni.
Bizony, kivált tinéktek, vitézlő daliák,
Ti hordtok fényes pajzsot, aranyos karikát.
Sisak a fön, a kézben fölszentelt kard forog,
Harczolnék köztetek csak, tündöklő bajnokok!
Szereznék dus jutalmat, ágrulszakadt bohém,
De nem nagyuri zsoldra, aranyra vágyom én.
Az égi koronáru, babérrul álmodom,
Mit zsoldos viv magának vérengző harcokon.
Vinne csak a szentföldre hullámod, óceán,
Egyetlen zugolódo panaszt nem ejtne szám!

Vajthó László.

Obstruktorok.

Ha az urak *A Hét* czimlapján megpillantják arczépeiket, akkor jól sejtik, hogy nem az obstrukció dicsőítésére vállalkoztunk. De ugyancsak rosszul sejtik, ha azt hiszik, hogy tiz körömmel nekik esünk s leszédjük róluk a keresztvizet.

Szó sincs róla. Mi igen jól tudjuk, hogy Brutus derék, becsületes férfi. Hát még a Brutusok! A mai technikázó heccz közepette ők elfelejthették, hogy más is van a világon, de mi világosan és elfogulatlanul látjuk bennük az egész embert, nemcsak azt a felületet, melyet most a nézőközönség felé fordítanak. Ezek az urak ma éretlenek, mint májusban a cseresznye. De ezek az urak tudnak éppugy zseniálisok lenni, ahogy tudnak éretlenek lenni. Hiszen éppen abban látjuk legnagyobb bűnökét, hogy nem mivoltuk szerint cselekszenek, hanem elhatározásuk szerint. Lengyel Zoltán például annak idején valóban éretlen barack volt. Egyszerűen nem látott tovább az orra hegyénél és szent tűznek érezte a lobo-gását, mely mellett tökmagokat süttött s megkinálta velük a nemzetet, mintha sült gesztenye volna.

Ezt értjük, ez járta. Ezért minden komoly ember lenézte s az egész ország vele bolondult. El is érte mostanára, mikor meghiggult, hogy most ő ordít a zoltánokkal, ahogy annak idején a nemzoltánok vele ordítottak, hogy elismerik fölé: a nagy nemzeti felfordulást a zoltánok csinálták s nem azok a higgadt vezérek, akik a december 13-án összetört miniszteri székeket kireparáltatták az ország költségén és higgadtan beleültek, szintén nem az ország költségén. A zoltánokat pedig egyszerűen kidobálták, mint éretlen elemeket, akik szemtelenségükben azt hiszik, hogy valamit másképp is szabad akarni, mint Kossuth Ferencz, Apponyi Albert, vagy pláne a vulkányszerűen higgadt Justh Gyula.

Talán éppen ez a vérlázító hálátlanság és rabgaszti kijózanodás tette, hogy az ősz-zoltánok huszonnégy óra alatt megérték s a koalíció bomlása idején már ők voltak a nyugodt elem, ők nézték le a legőszintebben a szavaló ajaxokat s most is ők a legcöndesebbek. De a többi? No lám, milyen urak technikáznak, azaz zoltánkodnak mostan. Komoly államférfiak, sőt államtitkárok. Ki hiheti el róluk, hogy most igazán éretlenek, aki nem meri kétségbevonni, hogy akkor valóban komolyak voltak? Visszafelé tekintve, tüzi- és talpfavilágítás mellett a mostani technika közepette az ember csóválja a fejét: nini, hát ilyen kezekben volt az ország négy éven keresztül? Éretlen technikázókéban? Vagy ha elfelejt tüzi- és talpfákat, akkor még erősebben csóválja a fejét: hát ilyen emberek vállalkoznak arra, hogy senkise tartsa őket komoly embereknek?

A szabadelvűpárt bukása után az a jóféle remény kecsegtetett, hogy végre-valahára beállt közöttünk is a politikai váltógazdaság s megszűnt az ellenzéki kormányképtelenség. De ők a politikai váltógazdaságot csak úgy szeretik, ha ők váltják föl a másikat, s dehogy is úgy, hogy őket is felválthassák mások. Az ezen való düh elvette higgadságukat, de, fájdalom, a technikáig menő, csak mimelt, de nem igazi zoltánizmus tönkreteszi a lehetőséget, hogy ismét ők jöhessenek.

Ez az, amiben ők nem hisznek, azt gondolják, hogy ha a zoltánok módszere nyeregbe segítette őket, a komolyakat, akkor ők, a komolyak, maguk is megtehetik azt a kunsztot zoltánok nélkül.

Attól tartunk, ebben csalódnak. A zoltánok dolga sikerülhetett, mert új volt s mögöttük ültek a komolyak. De most a komolyak zoltánkodnak s ki ül mögöttük? Nagyon világosan látszik, hogy ők maguk ülnek saját maguk mögött, lesvén a pillanatot, amikor ismét államférfiúi ábrázattal előállhatnak s élénken tiltakoznának minden rendbontás ellen, megszigorítanak a házszabályokat s Apponyi megint mondaná, hogy a szigorítás csak kezdetnek elég, később még erősebben kell meghuzni a szólásszabadság nadrágszíját.

Menne a dolog, uraim. Csakhogy ennél a fregoliádánál kitűnik, ami nem tűnt ki, míg két csoportban dolgoztak. Akkor úgy füstött az ügy, hogy a zoltánok fellármázták az országot, sőt az egész ország egyetlen dühöngő zoltán, de itt vannak ők a tekintélyek, akik le tudják csillapítani a háborgó tengert. De most? Mikor

csak maguk csillapíthatják önmagukat, az ország pedig a homlokát törli: jaj, de meleg van, a kukoriczának pedig nincs itala! Most világosan, nyersen és vigécszerűen áll a kérdés: mit adsz, hogy elhallgassunk? Tégy meg kormányt s megint bölcsék leszünk.

Igen, ők. Akik tudnak bölcsék lenni, föltéve, hogy az ellenkezőjét nem tartják okosabbnak. De az országgal már nem lehet őket összetévesztetni. S ezért gondoljuk, hogy a végén majd kiszül: mégsem volt nagy bölcseség ostobaságokat csinálni.

Szüz Északon.

Irta: ANDREAS HAUKLAND.

(5)

TÉLI VÁSÁR.

A tengerpartmelléki csónakjáró határvonalától a hosszú, keskeny fjord könyökbe hajló karként görbül az erdős vidék felé. S egyre keskenyebbé és keskenyebbé szűkül. Mig végül kézformán fog össze a folyóval, amely a fenyves felől kigyózik alá.

A folyó egyik oldalán emelkedik a hegység; kopár-meredeken tör égnék. A folyó torkolatának másik oldala azonban homokos, nagy síkság, amelyet mindmészebb, mingsürűbben lepnek el jegenye-, meg luczfenyők.

S e síkság mögött erdős ormok domborodnak, orom orom után.

Legvégül a nagy messzeségben szinte golyóforma hegy gömbölyödik, mint valami óriásnak a koponyája, hókoronával a bubján s a halántéktájon mintha őszhaj fehér lenék.

Lenn a torkolat környékén, arrafelé, ahol fjord és folyó összeérnek, egész sor csónakház, meg bódé áll; czölöpös alkotmányok, amelyeket a fenyéren kivágott törzsekből tákoltak össze.

Majdnem egész éven át érintetlenül pihennek a csónakok a hangáiraikban, a bódék pedig üresek.

Karácsony és husvét táján azonban és a vásárok idején, megtelnek a bódék emberekkel.

S a csónakok hol kikerülnek a vizre, hol visszavándorolnak a tető alá.

Mészebb kifelé pedig, ahol egy földcsücsök szögellik bele a fjordba, nagy, fehérre meszelt épület válik ki az erdős háttér sötétzöld színéből.

S e körül az épület körül elszórtan néhány nagy, vörösre mázolt ház áll, valami emeletes pajtaféle, meg egy hosszú, alacsony vásárossátor; messze mögötte a lejtő kezdetének közelében pedig fehérre pamacsolt, vastagfalu istálló, vörösfödélű, meg vöröshomlokzatu.

Ez a Sötting-piacz.

Márczius első keddjén kezdődik a téli vásár ott a folyó torkolata táján.

S hogy Orm tizenhatsz éves lett, elkísérte apját a vásárra.

Megraktak két szánt vajasbödönökkel, sajtosládákkal és füstölthuskötegekkel. A fuvar tetejébe friss vadászsákmányt meg bőröket halmoztak.

A két fuvar bizony nagy teher volt.

Azoknak a rénszarvasoknak a bőrét, amelyeket a Ravna-szakadéokban ejtettek el, soká tartogatták rejtve.

Mindegyik rénszarvas megjegyzett állat volt.

Steinarnak meg kellett várnia, hogy a rénszarvasok

eltünése feledésbe merüljön s csak aztán merészkedhetett a bőrükkel piacra.

Miközben az erdőségen keresztül lefelé surrantak, egyre több szán szegődött nyomukba.

Végül lovak és szánok hosszú sora siklott csattogva, csilingelve a partvidék felé, ahova a torkolatmelléki bódékhoz hétfőn este szerencsésen meg is érkeztek.

Steinar ott sok évvel ezelőtt jókora bódét épített. Egyik vége a faalkotmánynak istálló volt, három lóférő. Másik fele négyszögletes helyiség, amelyben széles, vastok, erős ágy állt, a közepén pedig földbe vert cölöplábakon hatalmas, otromba asztal.

Az egyik sarokból kémény nyílt a tetőn keresztül s alatta félölnyire a földtől nagy kőlap állt tüzhelyül.

Az ágyakban régi széna volt. S mindegyik ágyon szénával tömött, szőrös felületű borjubőr vánkos.

Egyetlen ablakon, amely inkább csak lyuk volt, keskeny fénysáv vetődött be végig az asztalon s a szobát két homályos részre osztotta.

Miután a lovakat bekötötték az istállóba, Steinar betért a szobába s a kőlapon tüzet rakott.

A mélységes homályból az ágyak alól nagy fahasábokat húzott elő s odaállította a tüzhelyre. S csakhamar pattogva lángolt a máglya, fényt és hőséget árasztva szét a homályos szobában.

Ekkor aztán hozzáfogtak a lerakódáshoz.

Telerakták az egész bódét, hogy már csak az egyik ágy maradt szabad. Arra két hosszuszőrű bőrtakarót dobtak.

Az elemózsias láda az asztal alá került.

Mikor már mindent behurczoltak és a szánok már üresen álltak, Steinar bottal megbökte az áttüzesedett hasábokat, hogy izzó parázshalommá roskadtak össze a kőlapon.

Aztán kinyitotta az élelmiszeres ládát, bárányczombot vett ki belőle s rátette a parázstra.

Sisteregve pörzsölődött; párolódott a czomb és égett zsír szagával töltötte meg az egész szobát.

Steinar az ágy szélén ült s ügyelt a husra; megmefordította és néha-néha egy-egy kis czafatot tépett belőle, hogy lenyelje.

Mikor a czomb megsült, vasnyársra tűzte s rátette az asztalra.

A tüzre pár hasábot dobott s aztán leültek és nyeltek.

Az ablakon bevetődő világosság sávja egyre gyöngébbé vált.

Végre már csak a tűz izzó fénye világította a szobát.

Hogy jóllaktak, Steinar kiment és új nyaláb szénát tett a lovak elé.

Pár perczig künmaradt, az ajtó előtt s belebámult a homályba.

Az alantabb álló bódék felől össze-vissza lárma hangzott. Kalapácsolást hallott és baltaütéseket, meg közbé-közbe egy-egy kiáltást.

Majd rekedt hahota verődött fülébe s úgy hangzott, mint valami tomba dobolás.

Bágyadtfényű lámpás himbálózott valahol. S nagylángu fáklya égett lobogva ott, ahonnan a kalapács- és baltaütések raja hangzott.

Látta, mint bukkannak föl homályos alakok a fáklyafényben s mint tűnnek a sötétségbe megint.

Amennyire látható volt, úgy rémlett, új bódét tákolnak össze ott, amelynek reggelig persze el is kell készülnie.

Ha pár pillanatra elcsitult a lárma, hallhatta lovainak egy-egy toppantását. S egyszer vad, szilaj nyerítés is hangzott.

A magasból, az erdő felől pedig csengetyücsilin-

gelés, meg a jeges uton sikló szántalpak csikorgásának neszt hozta feléje a szél.

Kissé följebb ment a meredeken s látta, mint vonul lovak és szánok nagy sora errefelé.

Mindegyik szánon egy vagy két ember ült szorosan összebujva s akárcsak félálomban; nagy bundáikban vastagok voltak és otromba formájuk.

Szakállas, deres arcok fehér foltokként világítottak a prémes süvegek alól.

A lovak prüszköltek s gőzöltek, deresek voltak és csörgették szerszámjukat.

Ahogy elvonult a sor, Steinar visszament a szobába.

Orm már a takaró alatt feküdt és aludt.

Le sem vetkőzve, Steinar odabujt melléje és szintén elszenderedett.

Másnap azt kérdezte Orm, nem rakodnak-e föl megint s nem mennek-e Söfting felé. Tudta, hogy ott áll a fővásár.

— Ejh, sohse siessünk! — mondta Steinar s kiment a bódéból.

Orm fogta a süvegét s utánament.

Mindegyik bódé előtt emberek ácsorogtak, fecsegtak, lármaztak.

Egyes bódékon az ut felől való oldalt egészen kiszedték, hogy tátongó üreg ásitott az arrajárókra.

S az ilyen bódékban látható volt, mint állnak az asztal körül a férfiak s lármaozva mint mutogatnak mindenféle szövetet, kendőket, sálakat.

Itt-ott rézüstök és tepsik heverték rakáson és az eladóik nagy kolompokat kongattak.

Tetőtől-talpig szőrmeneműbe burkolózva s kezükön szőrös-kőczos nagy keztyűvel, úgy álldogáltak ezek az emberek.

Szakálluk deresen fehérlett a nagy hidegben s a kiáltó torkokból fehér párafelhők gomolyogtak elő.

Ugy rémlett, mintha azért mozgatnák szüntelen a szájukat, hogy ajkaik a nagy hidegben össze ne fagyjanak.

Az egyik bódé előtt Steinar rábukkant valakire, akit ösmert.

Ez az ember egy egészen fiatal leánynyal állt ott. A leány a földre sütötte szemét s fülig pirult. A kereskedő ugyanis, aki fiatal, derék szál legény volt, éppen félredobta a keztyűjét s meztelen, meleg kezével igazított valami nagy tarka sált a leányka nyakára.

— Tessék! — mondta a kereskedő.

Pár lépést hátrált, fölvetette fejét s meglegedetten himbálta kezét.

Szebbet már képzelni sem lehet, mondta, ezt csak vegye meg leányának az apa.

De az apa csak morgott és úgy vélekedett, hogy a pénzéért jobb portékát is kaphat.

— Édesapám — szólalt meg a fiatal leány, és bele-nézett mélyen az apja szemébe.

Nagyon szerette volna megkapni ezt a sált.

— Hát, hát... — hápogott az apa.

Megfordult, izgett-mozgott, félrehuzta a száját s alkudni kezdett.

A leányka fölpsilantott a kereskedőre s hízogón rámosolygott. Ide-oda hajladozott, kecsesen, mint valami nyulánk, fiatal állat.

— Már csak engedhet az árából valamit — vélekedett.

— Lehetetlen! — jelentette ki a kereskedő. — Lehetetlen! — És szórakozottan lóbázta karjait.

Erre aztán az apa elővette erszényét s pénzt tett az asztalra.

Adja-e ennyiért?

A leányka ránézett apjára s látta, hogy annak bizony mindegy, megkapja-e a sált, vagy sem. Többet nem ad érte, azt jól tudta.

Már fogta is a sált, hogy letegye s durczásan, kedvetlenül szolt oda a kereskedőnek:

— Nem kellene úgy makacszkodnia! Elég azért annyi, amennyit apa kínál.

A kereskedő pár pillanatig hol az egyikre, hol a másikra vetette szemét s be'átta, hogy itt bizony nagyobb összeget ki nem préselhet.

— Hát nem bánom! — mondta, s hátravetette fejét, mint aki ajándékot ad s nem érdekből teszi.

De megkapván a pénzt, odahajolt a leányhoz, megigazitotta nyakán a sált s fülébe sugta:

— Te vagy az oka! Odaadtam volna még ha egyetlen oere-t sem kapok érte. Te, te!

Orm mindedig Steinar mögött állt s mohón nézte a fiatal leányt. Oly csöndesen s észrevétlenül állt ott, hogy senki sem figyelt rá.

De amint a kereskedő suttogva közelebb hajolt a leányhoz,Orm szája megvonaglott s torkából dühödtt mordulás szakadt ki, hogy mindnyájan feléje fordultak s rámeresztették szemüket.

Ő pedig hátat fordított nekik és remegve, restelkedő zavarban állt ott s úgy bámult a szánutra ki.

Steinar feléje biccentett.

— Orm az! — mondta. — A nagyobbik fiam!

És a két öreg elindult.

A leány is a nyomukba. Orm mellett lépdegélt.

Karját néhányszor meglóbázta a hideg levegőben s aztán még szorosabban huzta vissza testéhez. A sál tarka szárnyként csapkodott mögötte.

— Tudod-e, hogy' hívnak engem? — kérdezte a leány hirtelen. De rá sem nézett a fiúra. Jobbjával megsimitotta sálját és örült.

— Nem tudom — mondta a fiu.

S hangja elrekedt a nagy felindulástól. S aztán csak ment, ment előre és hallgatott.

Vaczogott a foga, mintha fázna.

— Engem Ormhildnak hívnak — mondta a leány kis szünet multán s rápillantott a fiúra és szeme csillogott.

— A te neved meg Orm! Hát nem különös?

Egészen közel haladt a fiu mellett s látta, mint remeg arcza, mintha mindjárt sirva kellene fakadnia.

Nagyot nevetett s úgy kezdett nagy-fölényesen beszélni hozzá, mintha valami kis fiuval csevegne.

— Fázol? Rád adjam a sálomat?

S minden szavában fiatal hetykeség csendült, zengett a hideg levegőbe.

A fiu minden elfogódottsága hirtelen megszűnt ekkor. Szinte haragos volt a tekintete, ahogy most rápillantott a leányra.

Nem szokott fájni — mondta.

Téli napok, téli éjszakák hidegét már régóta bírja.

— Persze, persze — mondta a leány s elkomolyodott és nem lépkedett már oly közel a fiu mellett.

A két apa hosszú, alacsony bódé előtt állt meg. Hátrapislantottak, jönnek-e a fiatalok s aztán bementek.

Orm s a leány követték őket.

Ahogy kinyitották az ajtót, sűrű, fehér gőzként gomolygott köröttük a hidegbe kitérő párázat, hogy pár pillanatig mintha vastag ködben álltak volna, mit sem láttak.

De ez a köd hamarosan szétfoslott a szobában s nyirkos nedvességgé csapódott le a falakra, meg a mennyezetre s ekkor észrevehették, hogy a bódé szinte zsufoltá telt meg emberekkel.

Ott ültek a falak mentén hosszú padokon és ettek.

S a keskeny asztalokon gőzölgő kávéval telt csészék álltak előttük. Itt-ott a csészék között egy-egy pálinkás-üveg csillogott.

Az egész helyiséget frissen főtt kávé illata és párolgó szesznek erős szaga töltötte el.

Beljebb, az egyik keresztfal mellett hatalmas tüzhely állt s rajta nagy tűz lobogott.

A tűz fölött lánczon sulyos rézüstök lógtak. Bugyborékolva forrt bennük a fekete lé és külsejükön sístergő cseppek perrentek alá.

Hórihorgas, sovány ember állt a tüzhely mellett és ügyelt az üstökre.

Steinar odament hozzá s halkán, sugva mondta neki, hogy kávé kér négy személyre. S odabökött ujjával az egyik asztal felé, amelynek sarkához amazok hárman már letelepedtek.

— Igenis! — felelt a nyurga ember iszonyu, harsogó hangon. — Csücsülj le csak, csücsülj csak le, koma!

Steinar, a kicsi horgas, engedelmesen vonult hát vissza.

— Sjur! — mondta, leülvén, s rápislantott a fiatal leány apjára.

Nem innának-e vagy egy korty pálinkát? — kérdezte.

— Hát hiszen — vélekedett Sjur — rossznak éppen sosem rossz az! — És vonogatta a vállát.

Steinar fölkelt s csöndesen és szerényen megint elébe állt a nyurga embernek s halkán és békésen megint sugott neki valamit.

— Igenis! — felelt ismét harsogva a nyurga ember. — Csücsülj csak le, koma, csücsülj le csak!

Ekkor az asztal másik végéről odakiáltott valaki: — Lars!

És mert nem kapott mindjárt feleletet, ráütött öklével az asztalra, hogy csörögve tánczoltak a poharak.

— Kávé ide, Lars! Hát megsiketültél, vén nyakig-láb ördög!

— No csak nem penészesedel meg mindjárt ebbe a kis várakozásba! — ordított vissza Lars még harsogóbb hangon, mint imént.

És hogy az a sürgető vendég most már mindkét öklével dörömbölt az asztalon s úgy ült ott, oly terpeszkedőn, mintha az egész bódé az övé volna, Lars nagyot nevetett.

És szava megint harsogva zugott végig a szobán: — Szeretem én azt, ha a bolha köhög! — mondta.

— De hát ezer szerencse még, hogy nagy berzenkedésében az olyan kis jószág az embernek a belét nem tiporja ki.

Megtöltött négy csészét kávéval s odatette Steinarék elé. A zsebéből pedig palaczkot huzott ki s az asztalra állította.

Aztán ahhoz a férfuihoz fordult, aki imént annyira türelmetlenkedett.

Megkérdezte, hogy talán megint kávé akar-e.

És ábrázata egészen nyugodt volt, de a hangja épp oly harsogó, mint előbb.

A vendég, akinek toporzékoló kedvét a nagy kacagás már némiképpen lehütötte volt, most újra neki-dühödött és felugorván, szinte fogcsikorgatva felelt:

— Hát persze hogy azt! Mást mi a fenét akarnának?

Sokat ittak az emberek. Kávé, pálinkát vegyest.

És mind hangosabbá vált a tereferés lárma.

De valahányszor Lars mondott valamit, minden egyéb hang úgy elfult, akárcsak zuhatag zugásába a patakcsörgedezés.

Steinar meg Sjur kissé félrehozódtak a fiataloktól s halkán, bizalmasan kezdtek beszélgetni.

Néha-néha odapislantottak a párocskára. Mind-egyikük a másikat nézte.

S mire kiürültek a párolgó csészek, a két öreg kezét fogott s megvult az egyezés.

Elhatározták, hogy Ormhild Steinarral és Ormmal a Steinar-tanyára megy s a jövő télíg ott marad. Ha addig nem válnék férj-feleség pár belőlük, a leány akkor hazatér.

— Megszolgálja az akárhol a kenyerét — dicsekedett Sjur.

Ábrázatán piros foltokat gyujtott az erős, forró ital. Szeme révedező volt és a homloka felhős.

Kis ideig még dadogott egyet-mást a leányáról. Egyetlen gyermeke; mert hát nincs több. Nincs. Több gyermeke nincs. És jó leány. Jó, mint a falat kenyér.

És semmi, de semmi hibája...

Átpislogott Steinarra.

Hiszen elgondolhatja, milyen ez a leány. Akárcsak az anyja.

Bizony! Semmiféle hibája nincs annak. Aki elveszi, bizony jól jár vele. Jól bizony!

Kunczogva nevetett és csupa szelidség volt az arca.

— Hajh-hajh! Ismerne kellett volna az anyját...

És magába roskadt s pár pillanatra elszontyolodott, megszöndesedett.

De csakhamar megint megemberelte magát. És öklével ütögetni kezdte az asztalt.

Azt bizony akárki fiának is szemébe mondhatja, hogy az ő leányának minden porcikája oly igaz, becsületes, akárcsak ő maga.

Hirtelen remegés fogta el.

Nyelve megtagadta a szolgálatot.

Az öreg végképp megbicsaklott s feje ráhanyatlott az asztalon elpihenő karjára.

Néha-néha egy-egy elakadó horkantás hörrent meg torkában, olyanforma, mint álmában vakkantó kutyáé.

Steinar szólította Larsot s fizetett.

Aztán zsebrevágta a pálinkás palaczkot, hóna alá nyúlt Sjurinak s talpra állította az öreget.

S indultak mind a négyen kifelé, a hidegbe.

Steinar bódéjába mentek, a hol Sjur mindjárt végigterült az ágyon s elaludt.

Ormhild az egyik börrakásra ült.

Orm pedig a közvetlen közelébe telepedett.

Most már nekibátorodott — és a beszéde hetyke volt.

Aztán egyszerre csak átkarolta a leányt s magához szoritotta.

— Az én leányzóm leszel!...

És két tenyere közé fogta fejét és szájon csókolta.

Szeme csillogott s úgy kimeredt, mintha nyele volna. És sárgásszürke arczán jobbról is, balról is egy-egy barna folt égett.

Steinar egyszer átpillantott rájuk s örömben a fogát vicsoritotta.

Aztán hóna alá fogott pár farkasbőrt és kiment.

Orm lehajolt a leányhoz és arczát egészen közel hajtotta a leány arcához.

Ormhild pedig egészen nyugodtan ült, mint aki cseppet sem fél. Egész valója csupa fiatalos hetykeség volt.

Ez ám a játék, hejh, ez aztán a játék!

De amint pillantása találkozott a fiu tüzes, merev tekintetével, hirtelen megrezsent a leány, mintha meztelenül került volna ki a hidegbe.

— Jaj, ne! — mondotta.

— Jaj ne! — ismételte újra meg újra, miközben a fiu mind erősebben és erősebben húzta magához.

És tekintete nem birt szabadulni a fiu tekintetétől.

Csak újra meg újra ismételte mind tehetetlenebbül a remegő ellenkezést, míg végre már zokogó nyögésnek hangzott:

— Jaj, ne! Jaj — jaj — jaj, ne bánts!

Teste engedett, s mind készségesebben engedett, fiatal füzágnál hajlékonyabban a fiu ölelő karjának, az aczélos kar megmozdulásának is.

S az egész idő alatt csak zokogott, zokogott, nyögve, nyöszörögve:

— Jaj — ne! Jaj — jaj — jaj, ne bánts!

És szeme gyámoltalanul, rabságba bűvölten csüggött a fiu változatlan, merev tekintetén.

Aztán pedig ott feküdtek egymás mellett a bőrkön s nagyokat lélegzettek.

Orm odasandított Sjur felé, aki összegubbaszkodva feküdt az ágyon s hortyogott.

A leány a tető alját nézte fátyolozott, bágyadt, csöndes szemmel.

Meg-megzokogott még néhányszor, mint a gyermek, ha már békül a nagy sírás után.

Nemsokára aludtak is már, elnehezedetten a szesztől, amit ittak; jóllakottan csókjaik késétől s bódultan a tüzhely melegétől, amely csak úgy dőlt a hatalmas parázshalomból szerte a szobába.

Aludtak akkor is még, amikor Steinar visszajött. Láttá, mint tüzel orczájuk s a lány ruhája mily gyűrött. S fejével megelegetten bólogatott.

Mikor az ágy alól néhány vastag fatuskót húzott elő, hogy a parázsra dobja, a zörgés felriasztotta a fiatalokat.

Kis ideig csak úgy feküdtek még, csodálkozóan meresztve szemüket ide-oda, mintha keresnének emlékezetükben valamit, amit elfeledtek, valami csodálatosat, ami sehogy sem jut az eszükbe.

Kortyintsanak a pálinkából, tanácsolta Steinar és odaadta a palaczkot Ormnak.

A fiu ivott s megkinálta a leányt.

Ormhild behunyta szemét s kortyintott; a szesz perzselőn szaladt le a torkán.

Egyenesen ült most. S az erős italtól megborzongott a háta.

Steinar a holmi közül néhány vad- és bőrcsomót emelt ki.

Kérte a fiatalokat, kapjanak föl amennyit csak birnak s jöjjenek vele.

Átmentek az egyik bódéhoz, ahol egy vad- és bőrkereskedő tanyázott.

Miközben Steinar ezzel az emberrel tárgyalt, fiatal, barnabőrű ficzkó jött a bódéba. Valami kurénus.

Legalább annak látszott.

Odament Ormhildhoz s megkérdezte, hol maradt az apja.

— Lefeküdt, alszik — mondta a leány és nevetett.

De a nevetése hangtalan volt s zavart.

És messzeségek révedtek szemében, s mintha csak imént ébredt volna föl valami bűvös álmodásból.

Ekkor a barna ficzkó egészen közel ment hozzá s ámulva nézett az arcába.

S szemöldöke töprengőn huzódott össze.

Ugy állt ott a leány előtt s fürkészőn nézett a szemébe.

Ormhild arca vérszínüvé pirult.

— Mit akarsz? — kérdezte a leány és hangja haragtól remegett.

A fiu feje lehorgadt. Szeme vadul sandított a félelmesen összeránczolt homlok alól.

Meglátszott a ficzkón, hogy kinosan és gyanakvóan
töpreng valamin, amit sehogy sem bir megérteni.

Mire megint szemébe nézett a leánynak, még
ámuldozóbb fürkészést árult el a tekintete.

Mert rá sem ismert a leányra. S ezt sehogy sem
tudta fölérni észszel.

Hiszen egész éven át ott volt a leány apjának
tanyáján, csaknem mindig együtt a leánynyal.

(Folytatása következik.)

Nyár.

I.

DÉLUTÁN.

A nap a tűzét elküldte pihenni
S ugy ég, mint a bágyadt lampion,
Magamba nézek: semmi, semmi, semmi,
És eltűnődöm üres szavakon.
A legjobb volna halk hegedüt venni
És játszani lágy üveghangokon,
A legjobb volna messze multba menni,
És felhevülni izzó álmokon —
De késő: jön a Csend nagy, szürke pókja,
Mely hálójába nesztelen befon...

II.

ESŐ.

És hullik, hullik egyazon zenére,
Mit egymagába játszik valaki,
Fátyol vonult az ég tüzes szemére
S kip-kopokat lehet csak hallani.

És hullik, hullik az ég szürke vére,
Ma néki kell szerelmet vallani,
Pedig de vágyom messze, messze délre,
És nem bírok, csak felsóhajtani...

Rágondolok az alkonyatba' félve:
Jó volna csókot most szakítani,
És most borulni lopva kebelére...

Vagy tán az ő busongó énekére
Kezdett az ég lágy könnye hullani?
... És hullik, hullik egyazon zenére...

III.

EST.

Oly csendes, álmos, dermedt nyári est,
Nagy lomhaság most erre a király,
Amely kinyulik, mint halott test...

És áll az élet, mint a szélmalom,
Mikor a szelek valahol pihennek,
S a karom, kezem, lábam messze, messze
mennek...

És nem marad itt más, csak a szívem,
És áll üresen, mint a csendes utca,
Mint szál virág valaki kertjiben...

Kelen László.

Saison.

I.

41 C^o.

— júl. 28.

A változatosság kedvelői még ezt a négy szót is
odagondolhatják a címhez: mikor a természet tuloz.
Mert valóban tulzás az a negyvenegy fokra felszökött
hőség, ami az aszfaltolvasztástól kezdve a meglágyult
nyári versekig a legizzasztóbb gyönyörök skálájával
szolgál a fővárosi embernek már napok óta. Éppen olyan
tulzás, mint az a nedves természeti tünemény, amely
nemrégiben a pinczéket változtatta át a cigány-
gyerekek által használni szokott közismert ürgelyukakká,
vagy az a másfélméteres hótakaró, — nagyszerű dolog
ezt ilyenkor emlegetni — amiben egy szép fehér téli
napon Volta mester összes sárga- és cserebogárszínű
kocsijával együtt megreked.

A nagyvárosi ember kiközösítette a természetet,
de ez, ugy látszik, szintén amaz Azrák törzséből való,
akik nem hagyták magukat és némi erőlködések után
hol egy villámokkal és áltüzoltókkal sulyosított felhő-
szakadás, hol a jelenhöz hasonló exotikus hőség képé-
ben jelentkezik, amelytől a Nilus mentén állítólag
negyvenszer akkorára nő meg a gabona szeme, mint
másutt. Mellesleg mondva, nálunk is megnő ilyenkor
valami, ez azonban aligha gabona, mert ha szalma-
zsákban terem is, — de mászik.

A pesti ember természetszeretete tehát tulajdon-
képpen bizonyos kellemetlenségek szeretetével lenne
egyenlő, ami nyilvánvalóan abszurdum. Ma már — fáj-
dalom — elmúlt a gyönyörű örültségek kora, amikor
az emberek szivesebben lógtak a firenzei piazza della
Signoria közepén egy gondosan összerakott lobogó
ölfacsomó fölött, mint hogy Aretino vagy La Casa
Capitoli-jain mulassanak; mondom, ma már józanabb
napokat élünk és senki sem fog csodálkozni azon, ha a
New-York terraszán a hosszú szalmaszár végébe kapaszkodó
fővárosi intellektuell természetimádó himnuszok
helyett egész egyszerűen és őszintén káromkodik, mi-
közben a lenyelt jeges vizet szabályos ötperczekben
izzadja ki a gallérja két oldalán. Ez a költői igazság-
szolgáltatás kivánalmaival is megegyezik, amely abban
kulminál, hogyha valaki megdob, üsd pofon, vagy
legalább amennyire módodban áll, kellemetlenkedj
vissza te is neki. Így váltódik át a hőérték pszichikai
felyamattá, avagy népiesebben kifejezve, így lesz a
melegből káromkodás, ami a főntebbi esztétikai pél-
dázatot még az energia megmaradásának elvével illusz-
trálva is bővíti.

De daczára minden melegnek és gyilkoló unalom-
nak, érdemes ennek a látszólag egészen jelentéktelen
esetnek kikutatni a komoly eredőit, amelyek talán
messzebből is indulnak ki, mint amennyire a júliusvégi
cikkek szinczerizálásai vissza szoktak nyulni.

A mai nagyvárosi ember épp ugy elszakadt a termé-

szettől, mint az ó-kor görög polgára, aki márványoszlopai és szobrai közé a nádashól csak Pán hétágu sipját s a driádokkal benépesített erdőkből csak azt az egy szál levelet vitte magával — a fügefáról. Budapesten nemzedékek nőttek föl, amelyeknek idegen a vadon növény és az a virág, a mi »magától lett«. A kőkukaczt értelmetlenül bámul a földre, amely nemcsak arra való, hogy aszfaltleplenyt hordjon a hátán, hanem elsősorban arra, hogy a beléje hajított magból szárat ereszszen és félszegen, ügyetlenül ténfereg a vidék emberei, fáin és állatai között. Nem vesz észre mást, mint hogy falun, ha esik az eső, derékig ér a sár, és hogy nincs villanyvilágítás, telefon és messenger boy, szóval, hogy a kultúra által szerzett kényelme hiányzik. És fanyalagva hagyja ott másnap az áldott jó vidéket, amely tele van porral, tehéncserdával, kutyaugatással és nyaraló pestiékkel, akik épp olyan rosszul érzik magukat, mint az őszinte menekülő, de azért ottmaradnak szeptemberig, amikor is akad közülök egy-kettő, aki már nem téveszti össze a kerekrepát a napraforgóval.

A fővárosba visszatérve pedig csak megerősödik benne a csendes lenézés az egész természet és annak földrengésben és szerencséneknek való melegben megnyilvánuló tünetei iránt és összes szimpátiája kimerül abban a két cserép fonnyadt virágban, amit azért akaszt az ablak elé, hogy a virágos Budapest ürügye alatt lelocsolhassa a gyanútlanul ajánt haladókat.

A természetet azonban nem lehet agyonépíteni, időnként benéz az ő renegát fiai közé, egy kissé talán nyersen, brutálisan, de mindenesetre egy kicsit gunyosan mosolyogva szemközt a kulturára fölesküdt város-lakót: no tessék, itt vagyok, már megint rosszkor jöttem, ejnye, hogy mindig csak bajt csinállok, — és bizalmasan, konfidenskedve telepszik be a földszintre, az emeletre, a padlásszobába, vagy a pinczébe. És a szegény kénytelen vendéglátónak még az a keserősége is megvan, hogy a jövevény igazat mondott: csakugyan mindig bajjal jár a jövevele.

Most is kiderült, hogy ez a város egyáltalán nincs berendezve ilyen hőemelkedésekre. Kevés az uszoda, a park, a mentő, a jég és a locsolóember. De legkivált az egymásra zsufolt házak tömege, a kopár, famentes utcák, az ötemeletes kötömegek közepén izzóvá hevült szűk udvarok állnak boszut. Száraz, főtogató füledtség terjeng mindenfelé s aki csak teheti, lihegve menekül kifelé a zöldbe, ahol kertek közé építik a házakat és nem sajnálják azt a pár négyzetölet a bokroktól és fáktól. A jó öreg természet így hívja föl a feledékeny unoka figyelmét a közeli rokonságra és legyen bár a derék leszármazott akármekkora parvenü is, az öregapját még sem tagadhatja meg s legalább egy káromkodás formájában emlékszik meg róla.

Mindez a szépen kikerekített okoskodás azonban annyit sem ér persze, mint az a szivárvány, ami az utcaöntöző rézcsővéből kisugárzó vizlegyező iveri alatt bujkál, mikor rátűz a délutáni nap. A hőmérő higánya a legmeggyőzőbb érvelésű elméletek iránt is fölháborítóan érzéketlen, legfeljebb dühbe jön és még följobb

szalad. Egy pár tenyérynnyi felhő ma minden Demosthenesnél szebben beszélne, de hát ki tehet arról, hogy az ég változatlanul kék, a nap pedig a pékek pártjára áll és a tojás csak azért nem sült meg a homokban, mert itt nincs homok.

A szelid budapesti ember tehát türelmesen aszalodik tovább, és ha már felhőre hiába vár, legalább az ujságíróra irigykedik, akinek tudvalevőleg most van a legjobb dolga, mert nem csinál semmit, csak izzad és egész egyszerűen kiizzadja a cikket.

Carpaccio.

II.

Mozi-fonográf.

(Szindarab az Edison-féle új mozi számára.)

I-SŐ KÉP.

(Szinhely: egy budapesti boudoir.)

A NAGYSÁGA: Kati! Kati, jöjjön be. (*Kati nem jön be.*) Hallatlan, milyen cselédség! (*Kint csengetnek.*) Kati! Kati, menjen ki, csengetnek (*Kati nem megy ki.*) Még az hiányzik, hogy magam nyissam ki az ajtót. Bizonyára hitelező:

EGY UR (*a folyosóról bekiált*): Kati, jöjjön ki! (*Kati nem jön ki.*)

A NAGYSÁGA (*bent a szobában*): Ez a butorrészletes. Jó, hogy Kati nem megy ki.

(*Ebben a pillanatban az ablakon, mely a negyedik emeletről az utcára nyílik, megjelen egy ur és benyit a szobába.*)

A NAGYSÁGA (*felsikolt*): Ha! Mit akar? Ki maga? Hogy jött fel a negyedik emeletre.

AZ UR: Ez kérem a kinematográfiai trükk. (*Térdreborul.*) Imádom! Legyen az enyém!

A NAGYSÁGA: Mit fog mondani a férjem? (*Egymás karjába borulnak és most bejön Kati.*)

KATI (*miközben a nagysága és az idegen egymás karjába borultak*): Jé! Szépen vagyunk! Nem szégyellik magukat?

A NAGYSÁGA (*örült zavarban bontakozik ki.*): Ez az ur a nagypapám Szilasdorogról...

KATI: Szilasdorogról? Mi ujság Szilasdorogon? Milyen a vetés?

AZ IDEGEN: Köszönöm a kérdését, egészséges.

A NAGYSÁGA: Most pedig menjen ki, Kati! (*Kati nem megy ki.*)

AZ IDEGEN: Igen, menjen ki, Kati! (*Kati nem megy ki.*) Nézze, Kati, én foglalkozásomra nézve valóságügyi miniszter vagyok; ha kimegy és jól viseli magát, kinevezem igazgatótanárnőnek a felsőbb leányiskolába.

(*Csengetnek.*)

A NAGYSÁGA: Ha! A férjem! Szökjünk!

(*Az ablakon kiszöknek.*)

A FÉRJ (*aki a kulcslyukon át néz be*): Hol a nagysága?

KATI: Épp most szökött meg a vallásminiszterrel.

A FÉRJ (*szívéhez kap*): A kigyó!... De utánuk megyek a világ végére is! (*Katihoz.*) Mielőtt azonban utánuk mennék, hogy véres boszút álljak rajtuk, mielőtt törömet a csábitó szívében megforgatnám, csókolj meg, Kati!...

2-IK KÉP.

(*Színhely: az országot. Két autó vágat egymás mögött.*)

A NAGYSÁGA: Utolér?

AZ IDEGEN: Nem ér utol. Az övé csak harmincz HP, az enyém száz HP.

A NAGYSÁGA: Agyon fog löni minket.

AZ IDEGEN: Nincs is puska a kezében.

A NAGYSÁGA: Ha nem csalódom, a Kati ül mellette egy seprőnyéllel.

AZ IDEGEN: Most azért sem nevezem ki tanító-nőnek (*Az autó felmászik egy fára.*) Ide jöjjön utánunk!

(*Kati elsüti a seprőnyelet; az automobil leesik a fáról.*)

A FÉRJ (*a másik autóból*): Végre, megfogtalak benneteket!

(*Ebben a pillanatban a két szökevény átváltozik tojássá.*)

KATI: Nem baj. Majd eladom őket a piacon.

(*A megcsalt férj bánatában Kati keblére borul.*)

3-IK KÉP.

(*Színhely: a vásárcsarnok.*)

VÁSÁRLÓ: Kinek van záptojása?

ÖSSZES ÁRUSOK: Nekem! Nekem!

VÁSÁRLÓ (*kiválogatja a két legzápabbat.*): Ez az! Ezek a legjobboknak festenek. A legnépszerűbb politikus számára veszem meg őket. Csak a pofájába.

(*Leejti a tojásokat, melyek kikelnek. Két tündér száll ki belőlük és' eljárják a szerpentintánczot.*)

VÁSÁRLÓ: Jézus Mária!

ELSŐ TÜNDÉR: Ha nem csalódom, ön kongregáczió-nalista. Kinevezem önt főigazgatónak.

VÁSÁRLÓ: Kihez van szerencsém, tojás ur?

ELSŐ TÜNDÉR: Én vagyok a közoktatásügyi miniszter. Remélem, tud irni-olvasni?

VÁSÁRLÓ: Lascia ogni sperata!

ELSŐ TÜNDÉR: Szóval, nem tud. Annál jobb, legalább nem olvassa el az ellenem írott támadásokat a lapokban. Van szerencsém bemutatni Pókai Mártonnét, jövődöbéli maitressemet, aki férje oldalán semminő gyönyörűséget nem érzett.

VÁSÁRLÓ: Csakugyan nem érzett?

MÁSODIK TÜNDÉR: Nem.

VÁSÁRLÓ: Talán eunuchnak tetszett lenni a kedves férjének?

MÁSODIK TÜNDÉR: Férjem egy kinematográfiai

szörnyeteg, aki a meredek partról beugrik a vízbe, a vízből felugrik a meredek partra, satöbbi, satöbbi.

(*A két tündér hirtelen elsápad; meglátják Katit, aki kosárral közeledik. Hirtelen összebujnak a tojásba.*)

KATI: Hogy ez a két tojás?

KOFA: Egy hatos!

VÁSÁRLÓ: Vegye meg, kisasszony, de ne ejtse el őket, mert szerpentintánczot lát és annál nincs undorítóbb dolog a világon.

4-IK KÉP.

(*Színhely: egy ebédlő.*)

A FÉRJ: Kati! Kati! Jere be! (*Kati nem jön be.*) Hozd be az ebédet. Amióta szegény feleségem megszökött, egy jó falat nem volt a számban.

KATI (*végül bejön*): Itt a rántotta! (*A rántottát az asztatra teszi.*)

A RÁNTOTTA: Én vagyok a vallásügyi miniszter!

A FÉRJ: Már a rántottákat sem lehet megenni, amióta Edison feltalálta az uj mozit.

(*Végül mégis megeszi a minisztert és a feleségét.*)

5-IK KÉP.

(*Színhely: a férj gyomra.*)

Ezt a képet az Urániában fogják játszani, mint gyomorműködést.

Maitre Jacques.

INNEN-ONNAN.

♂ Zilahi Kiss Béla. Nem — nincs az az Antonius, aki ne dicsérné Zilahi Kiss Bélát, amikor temetni kellene. História-kutatók, mult-buvárok sokan voltak mindig minálunk, de alig volt egy is a mult archeológusai közt, aki halott korok kultúrájába annyira beleélte magát s a porladó műveltségeket annyira átérzte és átértette volna, mint Zilahi Kiss Béla, — Junius. Amikor a mi hivatalos történéseink zöme kompromittálta már a, történetírást s száraz adattárrá, tantárggyá, iskolai diszciplínává degradálta: jött ő, a »felületes« ujságíró s a brilliáns előadásával, azzal, ahogy a tüneteket megértette, kiragadta, csoportosította és beállította: szinte nosztalgiát gyújtott bennünk a mult iránt. Ujságíró volt, egy haldokló ujságíró-típusból való, amelyet talán Kemény Zsigmond teremtett meg. A multat az írásművészetével galvanizálta s csodálatosan, természetesen egyesült benne a tudós elmélyedése az ujságíró invencziójával és szellemével. A pályája — az tipikus magyar pálya volt: gyönyörű elindulás, biztató, remek felemelkedés, egy pár nagyszerű iv a levegőben... azután gyors ellankadás, eltűnés és végül: zuhanás. Valamikor *A Hét* olvasói is gyönyörködhettek az írásaiban, s ezt a kis betűkoszorút nemcsak a magunk nevében tesszük a sirjára, hanem olvasóink nevében is.

* * *

△ Jéguzsora. Tegyük fel, hogy a következő levelet kaptam volna: Tisztelt szerkesztő ur! Engedje meg, hogy az általános támadással szemben egy védő szót ejtsek magunk mellett. Bennünket jéggyárosokat jéguzsorával vádolnak, mert

a nagy hőségben felemeltük a jég árát. Ugy mondják, hogy embertelenek vagyunk, hogy a közönség szorult helyzetével visszaélünk, mikor a nagy hőség közepette nagyobb árakat zsarolunk ki. Nem akarom szépitni a dolgot, még kevésbé tagadni. De kérdem: akkor emeljük-e a jégárakat, a mikor fagy van? Ilyenkor ki kárpótól bennünket az alacsony jégárakért, meg hogy értéktelen vízként a nyakunkon marad az egész készletünk? A kínálat és kereslet törvénye minden értéknél el van ismerve. Csak a jégnél ne? Éppen a jégnél, mely a nagy hőségben többet olvad s így sokkal kevesebbet tudunk eladni, mint készítettünk? Nagy a meleg és a közönségnek kell a jég! Hát mért országos diadal, mikor a buza tizenkét forintba emelkedik, ha a terméskilátások csökkennek, a husarak pedig a Gellérthegy tetejéig nőnek, ha néhány marhának fáj a szája, meg a körme: pedig buzára, husra a közönség jobban van ráutalva, mint jégre. S amazt mégis a börzén jegyzik s a törvényhozásban biztosítják, a mi jegünkkel ellenben uszórászkodunk? Látszik, hogy Magyarországon sokkal több a buzagyáros, mint a jégtermelő.

* * *

4 Mikor az arab kávé főz. A szimpátikus szakállu arab — akit önök is jól ismernek cigarettás dobozok fedeléről — a héten hazament s amint az igazhitű arabushoz már illik, feketekávé főzött magának. De elügyetlenkedte a dolgot, a kávéfőző földült s a kicsapó lángtól meggyulladt az arab ruhája. Az arab ruhájától meggyulladt az ágy, az ágytól a szoba, a szobától a ház s a háztól másik négyezer ház és mind leégett. Történt pedig az eset nem az Ezeregyéjszaka regéinek valamelyikében, hanem Konstantinápoly külvárosában, amely tudvalevőleg utczatisztogatásra alkalmazott kutyafalkáin kívül faházairól volt nevezetes. Most már igazán csak volt, mert a mult héten még egymás hátára és oldalára tornyosodó apró, szennyes háztömegek helyén ma már csak üszkös gerendák és hamurakások vannak. Ázsiának egy Európába szakadt darabkája befejezte történetét s a krónika utolsó lapjára kusza lángokkal írta oda vörös betűt. Az európai kulturában fölnövekedett ember pedig egy percze félremagyarázhatatlanul fölismeri ennek a pár nap alatt föllobbant lángözönnek a fénye mellett a maga kulturájának mindazt az igazi, sok, nagyszerű értékét, amit közönyösen, megszokottan nézett eddig s egészen természetesnek és magától értetődőnek talált és bizonyos megnyugvással gondol arra, hogy nálunk legfeljebb csak nyolczadrét kiadásban jelentkezhethet a konstantinápolyihoz hasonló katasztrófa, legalább eddig még ötszáz háznál több nem égett le Magyarországon egyszerre a török hódoltság kora óta.

* * *

4 Mari néni II. A szegedi tanyákon megint baj van. Jáger Mari utódját, akit szintén Mari néninek hívnak, befogták. A különbség csak az a két derék asszonyság között, hogy míg az első Mari néni megelégedett az egyszerű szerencsikával, Mari néni II. már az életbiztosító társulatok bevonásával komplikálta az ügyet. A kiszemelt áldozatot előbb megbiztosította, aztán mérgezte meg. A magyar Tofának között ezidő szerint valószínűleg ő tartja a rikordot. A legczinikusabb kapzsi gonoszság egyesül ebben a paraszt boszorkányban a legnagyobb foku ravasz-sággal. Huszonöt esztendő óta osztogatja már a cziprapruszlikos menyecskék között a rézgáliczot, s bár a hatóság évek óta gyanakodott rá, bizonyítékok híján kénytelen volt minden egyes esetben szabadon engedni. Most végre rajtavesztett s a kisteleki temető negyedrészt exhumálják, ami érthető kavardást kelt a tanyákon. Kicsi gyermekoponyák kerülnek elő a temető árkából, — mert Mari néni II. nemcsak a menyecskéken tudott segíteni, akik megunták az urukat, hanem a kétségbeesett leányzókon is — s az apró, vékonycsontu skelettek sorra odavándorolnak a vizsgálóbíró

asztalára. És sorra fölvonulnak az elpusztított férjek, köztük a kisteleki bestia négy ura, akik után annyi nehéz pénzt szedett fel Mari néni II. a biztosító társaság pénztárából. Marquise de Brinvilliers jut az ember eszébe s szinte hajlandó az efféle borzalmakat haimatomániának, vérörültségnek tulajdonítani. Amit Maréchal de Retzről, vagy Ezzélius da Romanóról borzongva jegyzett fel a krónikás, nem szörnyűbb egy fokkal sem az új Jáger Mari tetteinél, legfeljebb az áldozatok számában találunk eltéréseket s abban, hogy a középkor zsarnok kényura inkább karddal vagy kerékkel »dolgozott«, mint méreggel. Ezt kissé megvetette s inkább az asszonyokra hagyta, akik még ma is gyakorta élnek ezzel a pokoli örökséggel, mint azt a kisteleki méregkeverő bábaasszony esete is mutatja.

* * *

△ Művész-szanatórium. Keszthely városa az ő fürdőtelepén művész-szanatóriumot akar csinálni, jótékony célból s nem közkeresetből. Nemes intenczió, hálára méltó elhatározás, de attól tartunk, hogy közkeresetinek jobban beválnék ez a sanatórium, mint jótékony-ságnak. Mert író, művész nagyon szereti a kedvezményeket, de irtózik, hogy vele jótékony-ságot gyakoroljanak. Ha Keszthelyen egy szegény író vagy művész ma olyan ötven perczent engedményt, vagy ingyen lakást kaphat, akkor elmegy Keszthelyre, ahogy annak idején elment Gleichenbergbe. De ha azt mondják, itt van egy külön sanatórium tisztán íróknak és művészeknek, akik szegények, akkor éppen csak az vállalja ezt, akinek csak a sanatórium és a halál között van választása. Mert író, művész, ha nincs is pénze, nem akarja mutatni, hogy nincs pénze. Már pedig, ha abban a sanatóriumban lakik, akkor le sem tagadhatja, akkor nem mer szóba állni emberrel, nem mer mutatkozni asszony előtt, nem mer verset írni szép lányhoz. A művész-szanatóriumban lakik? Jótékony-ságban van része? Nem, ebben a sanatóriumban, ha felépül, csak álíró és álművész fogja csálni az igazán jószívű alapítót.

* * *

♂ Timon János és a civilizáció. Éradony: az, kérem, egy kis magyar falu; az, hogy hol van, egészen mindegy, — mondjuk: Mindegy vármegyében — hiszen az, ami ott történt, akármelyik másik faluban is megtörténhetett volna, sőt egészen biztos, hogy meg is fog történni. Hogy mi történt? — Semmi; az, hogy egy parasztfiú, Timon János nevezetűt, összezuzott a cséplőgép és nem lehetett megmenteni, mert hét határban nem volt orvos. Mi ezt itt Pesten meg se tudjuk érteni; hiszen, ha nekünk a fogunk fáj, vagy elrontjuk a gyomrunkat (majd nem fogjuk elrontani), azonnal szaladunk a klinikára, a kórházba, a szomszédba, a doktorhoz, satöbbi, satöbbi. Timon Jánosnak — Éradonyban — pedig el kellett vérezni, mert nem volt orvos az egész vidéken. Az ember ezek után azt hinné, hogy intézkedtek az »illetékesek«, hogy telepítsenek a községbe orvost, — fenét: megbüntették a gép tulajdonosát. Kidobták a divánt...

* * *

△ A szegény ember. Hogy báró Duvilliert, a billiomost, halálra gázolta egy automobil, bebizonyult, hogy az automobil csakugyan csak szegény embereket gázol el. Éppen az esetben sem tévedett az autó. A billiomos Duvillier szegény ember volt, mert minden pénzét szegényekre költötte. Már pedig az ember odavaló, ahova a szive húzza. Nagyon szomorú, de stilszerű a jótékony nábob halála. Gazdag ember szerszáma szelte át a testét, aztán kórházba vitték s ott szenvedett ki orvosi segítség mellett. Még vitték volna a palotájába, de ő ott akart maradni, vagy halni meg, mint azok, akik segíteni akart, hogy ne úgy haljanak meg. Azt hiszem, a szegény öregnek ez volt a legszebb

jutalma s talán a legfőbb öröme, mely ebben az életben érte. Mintha a mennyei gondviselés már a földön akarta volna jutalmazni jó szívéért, rámerete az áldást: aki a szegényekért úgy tudott érezni, hadd érezze azt is, micsoda a szegénység. S mivel szegénységben élni mégis szörnyű annak, aki nem szokta meg, hát megadatott neki szegénységben meghalni, amit úgy is lehet élvezni, ha az ember nem szokta is meg.

IRODALOM.

A banalitás dicsérete.

Érdemes lenne egyszer összeszámolni a közhelyeket. Valószínűleg sokkal kevesebbet találnánk, mint első pillanatra gondoljuk: öröm, szomorúság és talán nincs is tovább. Igazság, haza, szerelem, pénz, hatalom és a többiek már csak változatok, vonatkozások. Goethe, Shakespeare és Balzac, azt hiszem, egész pontosan be tudnának számolni róluk. És ez nem izetlen tréfálkozás. Ha a három zseni közül bármelyiknek a világnézetét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy az nem valami különös, originális és egyedülálló alapokra épült, hanem ellenkezőleg, mindenkivel közöségben, rokonságban van, szinte banalitás. Hamlettől kezdve Fauston keresztül egész Goriot apóig majdnem minden munkájuk lényege, tendenciája egy-egy közismert igazság: jótét helyébe jót ne várj, büntetés jár a bűn nyomában, nincs tökéletes boldogság, vagy más efféle. Platonnál csakugy megtalálhatjuk mindezt, mint Danténál, Boccacciónál, Cervantesnél, Molièrenél, vagy Ibsennél. Flaubert a *Bovaryné*-ban, Stendhal a *Vörös és feketé*-ben, Maupassant a *Mont Oriol*-ban, Dickens a *Copperfield*-ben, Tolsztoj a *Karenina Anná*-ban, Thackeray az *Esmond Henrik*-ben, Turgenyev az *Apák és fiúk*-ban, Gogoly a *Hotl lelkek*-ben és Dosztojevszkij a *Raszkolnyikov*-ban miről beszél? Légy jó, szeresd az embert, az élet igazságtalan, a bánat tisztára fürdeti a lelket és így tovább.

A legnagyobb írók és művészek találkozóhelye a banalitás s úgy látszik, ez az a közös valami, ami annyira egymáshoz fűzi őket: az élet banalitása, azé az életé, amit látnak, éreznek és művészetté formálnak. A tulságos originalitás keresése szinte veszélyezteti őket. A legnagyobbaknak közös a stílusuk és egy-egy kiszakított részecske után bajos megkülönböztetni Balzacot Stendháltól. Wilde Öszkárra egy sorából ráismerünk. Öt év előtt ezt még a javára irtuk volna, ma azonban már tisztázódott a helyzet.

Az eredetiség lázas keresése, az ujnak, a soha nem hallottnak erőszakos hajszaolása tulajdonképpen eltávolodás az igazi grand art-tól, az ősi, emberi igazságoktól. Nem lehet elszakadni a multtól és megtagadni vele a közöséget büntetlenül. A Dorian Gray arczképén alig egy évtized alatt kifakultak a színek, de Sorel Julien markáns vonásai most is épp oly kifejezőek, mint majd egy évszázad előtt.

Négy-öt motivuma van az életnek, talán több, talán kevesebb s ezt variálja a művészet és az irodalom, teljesen függetlenül a jelszavaktól. S a legcsodálatosabb paradoxonok egyike az, hogy csak ezeken a régi utakon lehet előre jutni, aki letér, annak a hangja csakhamar elhal a regegben. Erre pedig nem kiokoskodás utján jön rá az ember, hanem ösztönszerűleg. A példák csak megerősítik, biztossabbá teszik a megérett igazságot, ami olyan erős, hogy nem is lehet vitatkozni fölötte.

Pár év előtt nálunk is nagy volt a mozgolódás. Olvasásuk csak el most, ma azokat a három éve olyan nagy port felvert verseket, novellákat. Nagy lesz a csalódásuk és az elfogulatlan kritikus úgy fogja találni, hogy alig maradt

meg azokból értéknek egy pár szó, egy pár mondat. Pedig még csak néhány éve, tegnapelőtt íródtak azok a szép, zengő, megérzéses és meglátásos, kilenczjelzős filisztervadások. Nem lehet erőszakkal forradalmat csinálni, annak magától kell kiobbannia. S hiába jönnek a jakobinussipkás, sivalkodó csecsemők, a forradalomról kissé lemaradtak. Az ittfelejtett siphákat, öt esztendő sem veünk nekik, szégyenkezve gyűrjük majd zsebre.

Vagy túlhaladták-e hát csakugyan Flaubert-t, Csehovot, vagy Maupassant-t? Csakugyan olyan szörnyen elavultak már, mint azt egypár fiatalember hiszi? Nem, nem lehet itt nagy szavakkal elütni az igazságot, már a burgeois sem vadul olyan könnyen, s nem hiába végződik minden egészséges forradalom az akadémiában, a konzervatívizmussal talán mégsem egészen szamar dolog.

Lehet, sőt valószínű, hogy mindez már nem egészen új dolog, — semmi sem új a nap alatt — szóval: közhely, banalitás, de a banalitás ma az egyetlen biztos egzisztencia ebben a zavaros, modern világban. A banalitás, amely halhatatlan.

K. A.

Esteli énekek. Ezzel a címmel adta ki *Majthényi* György körülbelül félszáz versét. Szép, izléses, artisztikus versek, amiknek azonban nem mindegyikében halljuk még a poéta igazi hangját. Pedig van egyénisége s ezt legszerencsésebben tükrözik azok a költeményei, amelyek nincsenek tulságosan kiczizellálva, hanem spontán egyszerűségükben kerültek a tolla alá, megőrizve az őszinteség hamvát. Néhol azonban az érzéseinek minden fázisát bele akarja szorítani az erőltetett formába s ilyenkor csak a szavak zengése marad a fülünkben s nem érezzük meg alattuk a lira melegségét. Az igazi vers, mint minden műalkotás, mindig egy érzésnek az átéléséből, de nem annak teljes kiéléséből fakad. A sorok közé is kell jutni valaminek, a vérnek, ami élteti az organizmust, bár nem látszik s az erebbe rejtőzve hullámoz. A versnek többet kell adnia, mint ahány sorból áll, ez a poézis titka, a többi már csak a művészre tartozik. Hogy is mondta Verlaine: Muzsikát, elsősorban muzsikát... a többi már irodalom. Ugy látszik, ez a »muzsika« szó ejtett sokakat tévedésbe s a szó belső zenéje helyett egyszerűen annak a külső csengésére ügyeltek. Pedig éppen az a nagy franczia költő, akinek »lelkét az ősz hegedűinek hosszú sűrása töltötte el egyhangú szomorúsággal«, tett bizonyosságot félreérthetetlenül amellet, hogy a vers egy kissé mindig misztérium. Épp úgy nem lehet hát érzelmi riport, mint képzelet.

Majthényi kötetéhez *Muhis* Sándor rajzolt stílusos, művészi czimlapot s egy pár feltűnően finom illusztrációt.

KÖZGAZDASÁG.

A petróleumkartell. A magyar és osztrák petróleumfinomítók *Szirmai* Oszkárnak, az Ásványolajfinomító Részvénytársaság vezérigazgatójának elnöklete alatt ülést tartottak, amelyen aláírták a kartell létrejöttére vonatkozó megállapodásokat. A kartell tizenegy cég és pedig a Fiumei Ásványolajfinomító, az Apolló-finomító, az Orsovai Petróleum-Gyár, a Kárpáti Petróleum r.-t., a Schodnicza, a Galicziai nafta, a Kralupi-finomító, az oderfurti gyár és a Wisnevszky-czég irta alá. A hiányzó nyolcz cég aláírását augusztus 10-ig beszerzik és a viharos gyűléseket megért kartell szeptember havában végre megkezdte működését. A legutolsó kartell 1907 április 30-án járt le s főleg a Vacuum Oil Company és a Limanowna tették lehetővé a kartell fennállását, amelyek ezuttal sem csatlakoztak a kartellhez. Az új megállapodás hatása egyelőre abban nyilvánult meg, hogy a kőolaj ára 23 koronáról ab Oderberg 30 koronára emelkedett, ennek azonban a nyári hónapok csekély fogyasztásában nincs jelentősége. A zárotárgyalásokon nagy elismeréssel emlékeztek meg *Szirmai* Oszkár vezérigazgató körültekintő munkájáról.

A Hazai Bank oktogontéri fiókja. A Hazai Bank Részvénytársaság ügyfelei kényelmére fiókhálózatát kibővítve, a VI., Andrassy-ut 48. sz. alatti sarokházban (Oktogon-tér) fiókot létesített, mely működését a mai napon megkezdette. Ennek a fióknak működési köre, éppen úgy, mint a központé és a többi fiókoké, a takarékbetétre és törzsei ügyletekre, valamint az összes egyéb bankműveletekre terjed ki. A fiók vezetésével *Zolán Aladár* főtisztviselő bízott meg.

Az »Anker« élet- és járadékbiztosító-társaság (Magyarországi igazgatóság Budapest, VI. ker., Deák-tér 6., Anker-palota). 1911 június havában benyújtott a társaságnál 994 ajánlat 7,803.414 K biztosított összegre és kiállított 876 kötvény 6,845.496 K összegre. Díjak fejében bevett a társaság 1,829.226 koronát, elérics és elhalálozás folytán kifizetett 3,581.293 koronát. A január—június havi időszak alatt benyújtott 6467 ajánlat 51,337.309 koronára és kiállított 5631 kötvény 45,013.320 koronára. Ugyanezen időszakban díjakért 11,128.151 koronát vételezett be a társaság, elérics és halálesetek folytán pedig 9,041.282 koronát fizetett ki. A társaság vagyon 1910 december 31-én 195 millió korona, biztosítási állomány 596 millió K, halálozások és esedékessé vált eléricsi biztosítások folytán a társaság fennállása óta 405 millió korona fizetett ki.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: KISS JÓZSEF.

Hajókirándulás Visegrádra és az Aldunára. A Budapesten időző vidéki közönség a legkellemesebben tölti el idejét, ha egy hajókirándulást tesz a gyönyörű fekvésű, történelmi emlékekben bővelkedő s Budapesttől alig néhány órányira fekvő Visegrádra. A hajó a pesti oldalon az Eötvös-téri kikötőből délelőtt 8.30 és délután 2.20-kor, a budai oldalon a Pálffy-téren levő kikötőből pedig 10 percczel később indul s a Margitsziget, továbbá a rómaiak által épített Aquincum romjai mellett elhaladva, a szentendrei sziget baloldali kisebb, kedvesebb, u. n. szentendrei Duna-ágban folytatja útját, a legkedveltebb kirándulási és nyaralóhelyeket érintve. A sziget utolsó állomása, Kisoroszi felett a két Duna-ág ismét egyesül s ezután a *Duna oly vadregényes részéhez jutunk*, mely a Rajnának bármely szakaszával kiállja a szembeállítást. **Visegrádroz** értünk s a hajóról teljes pompájában látjuk és élvezhetjük elragadó képét. A hegyormon fenségesen pihenő várromok csak sejtetni engedik ama nagyszerű életet, mely valamikor Mátyás király, Nagy Lajos és az Anjouk idejében ottan lezajlott. A hegyoldalon azonnal szemünkbe ötlük Salamontornya, hol a nyughatatlan vérű Salamon király volt elzárva, magasabban látjuk a tragikus véget ért Zách Klára vashálóból kovácsolt keresztjét; a visegrádi regényes berkekben kezdődött Mátyás király és Szép Ilonka szomorú végü idillje is. A menetdíj Budapestről Visegrádra és vissza (menettérti jegy) I. osztályon való utazásra 2 korona.

Európának legnagyobb, legfenségesebb viziútja, ahol az idegenek ezrei is megfordulnak, a Dunának u. n. **aldunai szakasza**, a Kazánszoros-Vaskapu vidéke, a Kis- és Nagykazán vadregényes szirtfalaiival, világhírű zuhatagsorozatával még a Rajnának annyira magasztalt és keresett Bingen-Coblentz szakaszát is tulszárnyalja. A Duna közepéből kimeredő Babakaj és Bivoli sziklák az Ízlás, Grében, Dojko, Kozla, Kis- és Nagy-Tachtália és Juo zuhatagok, a Nagy-Sterbeo, Nagy-Sucaru, Kis-Sterbeo, Kis-Sucaru s a Kazánszorosnak egyéb hegy-óriásai és sziklaképződményei, a Veterani, Ponyikovai és Denevér barlangok, a történelmi nevezetességű várromok (Szendrő, Galambóc, Szent László vára stb.) a természetnek mindmegannyi csodás alkotásai, a melyek lélekemelő, felejthetetlen képet nyújtanak. Az Alduna megtekintésére az utazás Budapestről vasutal és pedig háromféleképpen: Zimonyig, Báziasig, vagy Orsováig történhetik, s innét folytatjuk az utat a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság modern berendezésű természetközösen. Hetenként három járat van és pedig Zimonyból és Báziasról Orsovára minden vasárnap, kedden és pénteken, Orsováról Bázias-Zimonyba minden hétfőn, csütörtökön és szombaton. Budapestről vasutal előtte való napon kell indulni. Zimonyba este érkezve, azonnal hajóba lehet szállani s az éjszakát ott tölteni. Budapestről kiinduló menettérti jegyek ára: a) Zimony—Orsován át, vagy megfordítva I. osztály 54.80 K; II. osztály (hajón I. oszt.) 39.60 K; b) Bázias—Orsován át és megfordítva I. osztály 53.50 K; II. osztály 37.50 K. E jegyek — esetleges herkulézfürdői érvényességgel egybekapcsolva — 30 napi érvényességgel bírnak. Különféle nyelvű ismertető füzeteket a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága kívánatra díjmentesen küld.

Diana sósborszesz elsörendü fertőtlenítő-eszköz, mely szagatások, szurások és egyéb fájdalmak csillapítására ajánlható. Kapható mindenütt.

Budapest, 1911. — Nyomatott az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társ. betűivel.

Pöstyén Drezdában. A drezdai nemzetközi higiéné-kiállításán általános feltűnést kelt Pöstyén fürdő megkapóan szép képviseltetése. Részben domborművű kidolgozásban, részben festményekkel ábrázolva vannak a fürdőhely nagyszabású szálló- és fürdőépületei, a százados park a színházzal és kuszalóval egyetemben. Ott diszeleg továbbá óriási bádogdobozokban a kivitelre kerülő pöstyéni iszap, hévíz és ivóvíz. Úgyes táblázatos összeállítások szemléltető módon mutatják be a fürdő fejlődését. A kiállításról a hazai orvos-szaklapok nagy elégtétellel említik fel Pöstyén fürdő kiállítását.

Nemzetközi ajánlószelvények. A Központi Menetjegyiroda »Billets internationaux de recommandation« névvel olyan ajánlószelvényeket hozott forgalomba, amelyek ellenében ezen szelvények tulajdonosai mintegy 500 bel- és külföldi szállodában és vendéglőben, valamint bevásárlásoknál nagyobb üzletekben 5—10%-ot hozhatnak levonásba számláikból. Egy-egy szelvény ára 60 fillér, mely összeg, minthogy a szelvény tulajdonosa nem jelenti be előre, hogy a jelzett levonásra jogosítva van, sokszorosan megtérül. Az ajánlószelvények eszméjét a külföld is honorálta, amennyiben eddig 80 külföldi utazási iroda is elvállalta a szelvények kiadását.

♦ RÁDIUM-ISZAPFÜRDŐ ♦ PÖSTYÉN

A legújabb vizsgálatok Pöstyén forrásainak páratlanul intenzív rádium-kisugárzását mutatták ki. — Ezzel magyarázható meg a

csusz, köszvény, ischias ♦ és izzadmányok ♦

eseteiben példátlanul álló gyógyerő, mert a pöstyéni fürdők a kisugárzó rádium bevezése után is hatnak. 1911-ben nyílik meg a fürdőkkel egybeépített

„THERMIA PALACE SZÁLLÓ“

300 ágygyal, 400 fürdőkabinnal, melyek egy része a lakoszobákból nyílik. Óriási választék jutányos szállókban és penziók.

Minden beteg kérje sürgősen a legújabb **H-prospektust** a fürdőigazgatóságtól, Pöstyén. — (Budapestről :: 3 óra közvetlen gyorsvonattal. ::

Minden nő szeret

hatalmának, vagyis szépségének fenntartására áldozni és helyesen teszi, hiszen azért nő, hogy szép legyen. Az elcsúfító vörös orr, szeplő, májfolt, mitesszer, pattanás, ráncok, foltok, minden arczisztatlanság és bőrhány eltávolítása kötelessége a nőnek, vétek volna rut arczcel élni, ha van megbízható tökéletes szer, mely szépséget teremt. Általában a legjobban **KRIEGNER-féle szépítőszereket** és pezseretik a

AKÁCZIA-KRÉM, mely 2—3 nap alatt minden szépséghibát gyökeresen eltüntet, teljesen ártalmatlan, fehérít, üdit, simít, szépít, fiatalít. **Ára 2 korona.**

AKÁCZIA-SZAPPAN kellemes, tartós és üditő. **Ára 1 korona.**

AKÁCZIA-PUDER védi a bőrt a nap és szél befolyása, valamint arczisztatlanságok ellen. **Ára..... 1 korona.**

Aki ezeket a szereket használja, annak nem kell vénüléstől tartania, szépségének hatalmát megtartja a legmagasabb korig. Kaphatók az összes gyógyszertárakban. Postai szétküldés naponta utánvétellel.

KRIEGNER gyógyszertár
Budapest, Calvin-tér. (Baross-u. 2.)

Mi az élet-öröme nek ellensége?

— czimű érdekes könyvecskét kívánatra ingyen küldi. —